

СВОБОДА

Biela, Mych
13 South St

LIBERTY

Часопис для руского народа в Америці і орган „Руского Народного Союзу“.

Рік XV. Нью Йорк. Четвер, 21-го Марца 1907. Число 12.

Vol. XV. New York, N. Y. Thursday, March 21, 1907. No. 12.

Entered as second-class matter December 21, 1906 at the post office at New York, N. Y. under the Act of Congress of March 3, 1879.

Від Головного Уряду Р. Н. Союзу в Америці.

Розмет за місяць Фебруар 1907.

За померлих членів, їх жінок і за случай каліцтва:	
Відд. 2. Іван Горошак, умер 14-го Януара 1907 року.....	1000 дол.
Відд. 96. Іосиф Кміціньский, умер 24 Януара 1907.....	1000
Відд. 1. Андрей Дарбовский, умер 16-го Януара 1907.....	1000
Відд. 1. Семан Худинця, умер 27-го Януара 1907.....	1000
Відд. 33. Дмитро Степчук, умер 7-го Фебруара 1907.....	500
Відд. 33. Ева Ядвах, жена Осипа, умерла 23-го Новембра 1906.....	400
Відд. 10. Марія Кузак, жена Дмитра, умерла 26-го Януара 1907.....	400
Відд. 19. Марія Беню, жена Онуфрія, умерла 28-го Януара.....	400
Відд. 46. Катерина Загора, жена Варнави, умерла 7-го Фебруара 1907.....	400
Відд. 67. Катерина Солян, жена Михайла, умерла 12-го Фебруара 1907.....	400

Разом . 6500.00

Платня годовних урядників за Фебр. 155.00

Адміністрація „Союза“ за Фебр. 83.83

Весь розхід вносить . 6738.83

Розмет платити 7.144 членів записаних на ціле посмертне і 631 членів записаних на пів посмертного. Крім того кожний член платить за орган „Союза“ по 10 центів, на Фонд Резервовий по 2 центи, на Фонд Народний по 1 центі, на Фонд Відних по 1 цент.

Разом платити: член на ціле посмертне \$1.05 цент. а на половину посмертного 60 цент.

Е. Киріс, предсідатель. С. Ядловский, секретар.

А. Шаршомь, касієр.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАР.

Марець.

21	Ч.	Теофіланта
22	П.	+ 40 Мучеників
23	С.	Кондрата
24	Н.	1 пост. Софрон.
25	П.	Теоф.
26	В.	Никифора
27	С.	Венедикта

Делеговане віденського суду. Як доносять краєві часописи, делеговане віденського суду для судження справи університетської демонстрації у Львові річчю вже порішеною.

Університетська демонстрація в образках. Звісний рисовник п. Евген Турбацький видав у Львові накладом д-ра Т. Вана серію переписних листків, що подають п'ять картин, ілюструючих послідні університетські події та її наслідки. Картини зображають: 1) Вивішене руської хоругви на львівському університеті дня 23 січня с. р. 2) Руські академики ідуть на поліцію, ведені кордоном піших і кінних поліціянтів. 3) Ревізія і масові арештованія в „Академічній домі“ дня 29 січня с. р. 4) Нічні арештованія руської академічної молодіж. 5) Порівняне, що гірше: чи подерте університетських образів, чи убате руських сорожан при нагоді вибо-

рів та віч в справі виборчої реформа? Дохід з тих переписних листків призначений на академічну молодіж, що потерпіла в боротьбі о руський університет.

В Пітсбургу на днях 14 і 15 Марта виляла ріка і повінь залила ціле місто. Наслідком сего місто потерпіло величезні шкоди, а сотки тисячів робітників на разі без ніякого занятя.

ОСТОРОГА.

Уважайте де даєте гроші. Не давайте своїх тяжко зарпядованих грошей до яких будь банків, бо можете опієся жалувати. В Міксіракс, Па. мав один чоловік в однім банку 150 долларів, в другім 100 долларів. Коли его убикло, банки не схотіли сих грошей виплатити. Старався родина, небіжчика о сі гроші і не хотять віддати.

Іван Бобик

член братства і Р. Н. Союзу.

В таких разках треба ставитись, аби хтось був затверджений (через суд) адміністратором маєтку небіжчика. Такому адміністраторови банк гроші видати мусить — інакше адміністратор може банк скажити.

Редакція.

В кінці нажадане Руськай страйкували робітники. сивів іменовано учителем української мови в учительську прийшло до бійки між семінари у Вінніпегу, Канада, д. Т. Д. Ферлей, при чім поспіпались стріли. Сподіватись належить, що револьверів. Бійка тривала. Ферлей не лише поставила з годяну, заки вкінці вить науку української мови привернено „порядок“.

Минулої неділі відбувся парафіяльний мітинг у Шенандоа, Па. в присутності адвокатів обох сторін. 213 головами проти 68 вибрано наново стару раду церковну, яка о. Лавриши нови виповіла місце і яку тойже скаржив до суду.

В Ансонії, Конн. за сновав православний священик англійську школу для Росіян і Славян. Наука відбуваєсь 3 рази в тижни від пів восьмої до 9 вечер під церквою.

Потреба: 10000 робітників, до ліса і майнів в степях над Спокійним Океаном. Платня \$2.50 до \$6.00 денно. Желізниця з Шикаго \$33. Компанія звертає \$25. Приходиться або писати сейчас залучуючи коверту в власним адресом до Immigrants Information Bureau, 128 S. Clark St., Chicago, Ill.

За правдивість повисшого оголошення редакція не відповідає і не має спроби перевірити повисших фактів. Заки хто піде там до роботи, повинен докладно довідатись про всі подробиці.

В Френклин Форте, Н. Дж. робота іде добре і кожний що там приїде може легко роботу дістат в майні або на верха. Вийні платня \$1.70 до \$2.50, на верха \$1.50 до \$1.70. Русини, що прийшли тм за роботою можуть зголоутись по інформації до Пава Данчевського, Box 115, Franklin Furnace, N. J.

Сензацийний процес відбуде ся сими днями в петербурській суді Управитель монастиря Александра Невського прграв в карти 30.000 рублз монастирських гроши. В тім монастири монахи висіли офіцаря грали в карти по цілих нощах. Навіть прихотів там оден генерал, банкір і поліційний комісар дотичного царку.

Вибори в Майтобі, Канада вже скінчились. Тепер уряд може бути Русинів знов бодати яких 2 роки.

В магазинах Iron & Steel Co. в Іст-Шикаго за-

домівці устеленій килимами, курать люльки і нічого не говорять. Супроти того шах перський змяк і прирік сповнити головні бажанія перського парламенту.

Реформа японського письма. Після зреформованія армії та маринарки, що становлять нині світову силу, японське правительство приступає до нової реформи, бо до реформи письма. Як звісно, японське письмо для чужинців майже неприступне, через що взаємини Япану з иншим культурним світом при помочи друкованого слова дуже утруднені. Супротив того японське правительство іменувало зараз по війні комісію, котра мала розглянути ся докладно в тій справі. Тепер ся комісія рішила, що треба занехати уживану доси в Япані хінську азбуку а заступити її латинською. За реформою японського письма заявляєсь ся також більшість японської преси і заснований тому кілька літ союз реформаторів в області вихованія та науки.

На полях, коло місточка Грушова в Галичині найдено замерзлого робітника. Лікар сконстатував смерть і зарядив перенесене небіжчика до трупарні. Коли однак на другий день прибула лікарсько — судова комісія, щоб перевести секцію трупа, спостережено, що небіжчик десь пропав. Шукаючи за ним прибули до хати його свояків і тут на загальне здивоване усіх побачено як труп найпокійнішше в житю попивав каву. Показало ся, що він лиш сильно був перемерж, в теплій трупарні вернув до свідомости та найпокійнішше забрав ся і вернув у хату.

ОГОЛОШЕННЯ.

Брат наш Іван Чалфа не платить вже третій місяць. Просимо всіх братів, що мешкають по других плеях, аби сейчас дали про себе знати, бо ми за нікого платити не будемо.

Кенонсбург, Па. В. Циган, секретар Р. Н. Союзу відділ 84.

Шукає посади

Пант. Василіа, іспитований півець церковний, тенор, може завести хоральний спів і вчити діти.

Адрес: Сосніца п. Радимно, Galicia Austria.

Попикує.

Галицька парохія в St. Clair, Pa. розписує конкурс на дяко-учителя. Посада можна сейчас обияти. Зголошення упрощає ся послати на руки предсідателя о. Алексея Пеленського, Box 244, St. Clair, Pa.

Для арештованих руских студентів у Львові:

А. Горошак, Кестел Шенон, Па. 5 дол. Русини в McKees Rocks, Pa. вложили: Читальня „Просвіти“ 10 дол., О. Іко 8 дол., Естхій Бодак 9 дол., Алексій Лизницький 50 цент., Николай Лизницький 50 цент., Алексій Саванський 50 цент., Николай Федоров 50 цент., Елена Лизницька 50 цент., Іван Лаврик 50 цент., Ефронна Лаврик 50 цент., Юрко Шляк 50 цент., Михайло Матковський 50 цент., Михайло Дідушицкий 25 цент., Анна Шмерджак 50 цент., Стефан Зибаневич 1 дол., Василь Янів 25 цент., Іван Секула 1 дол., Тимко Хорошак 50 цент., Іван Кульчицкий 50 цент., Йосиф Рейда 1 дол., Кость Фодига 50 цент., Роман Дрозд 1 дол., Антін Камі 50 цент., Петро Губак 50 цент., Лев Пенювич 50 цент., Анна Шмерджак 50 цент., Данило Лизницький 50 цент., Василь Шмерджак 50 цент., Стефан Борейко 50 цент., Юлія Бережницький 50 цент., Михайло Кульчицкий 50 цент., Іван Мудрий 1 дол., Михайл Клишак 1 дол., Теодор Сушницький 1 дол., Іван Шах 1 дол., Михайло Матвій 1 дол., Анна Кульчицка 50 цент., Володимир Гартман 1 дол., Ілько Солима 50 цент., Марія Шварца 25 цент., Марія Оушан 25 цент., Франко Лавкович 25 цент., Назарій Білошан 25 цент., Павло Пришляк 1 дол., Николай Шмерджак 50 цент., Данило Лизницький 25 цент., Теодор Войтович 10 цент., Дмитро Порада 1 дол., Михайл Дідушицкий 50 цент., Ілько Петришин 1 дол., Іван Мудрий 1 дол., Антошій Коптовський 50 цент., Николай Матасюк 1 дол., Андрій Стечик 50 цент., Василь Хончицкий 1 дол., Гриць Брашок 1 дол., Федко Митлага 1 дол., Андрій Гальчак 50 цент., Філіп Кавалко 50 цент. — Разом \$55.45.

І. Ялечко, Реймій, Па. 1 дол. У Фінкс, Б. К. Канада вложили на руки Ів. Легкого слідуєчі жертви: по 1.50 дол.: Михайло Кува, Гнат Богосос, Іван Легкий, Дмитро Штельмах, 1 дол. Казимир Вишньовский — Разом 7 дол.

Осип Стайн, Гайер, Інд. 1 дол. Зібрав в Дербі, Конн., п. М. Пелех слідуєчі жертви: Дмитрій Кулик 4 дол. по 1 дол.: Гавриїл Дядик, Алексій Горбаль, Мартин Пелех, Іван Пару; по 50 цент.: Асафат Годко, Ульяна Костко, Клим Паньків, Андрій Підберезняк, Яким Рогач, Дмитрій Сидорик; по 25 цент.: Асафат Сьліпак, Милько Завідняк, Марія Туз, Анастасій Карпик. — Разом 12 дол.

З нагоди Пуцеля в Джерси Сіті, Н. Дж. вложили: Юліан Мадяк 2 дол.: по 1 дол. Т. Лавовський, Григорій Підлишак, Ник. Пупчик, Діоніс. Голод. — Разом 6 дол.

В Белфур, Н. Дж. зібрав д. Вол. Гриняк слідуєчі жертви: Володимир Гриняк 3 дол.; по 1 дол. о. А. Нижанковський, С. Нижанковська, Прокім Горбенко, Тиміш Мартин, Фред Симбаленко, Едвард Симбаленко, Андрей Корон; Нектор Сичка, Сава Чернецький. — Разом 12 дол.

На хрестинах в Григорія Видиша Бодало, Н. Й. зібрани Ант. Тритуба і Василь Бодарчук \$3.35.

На мітингу братства Нр. Б. в Спрингтон, Па: відділ Р. Н. Союзу 123 аложили члени \$37.95.

Іван Нецько Термил, Кон. 1 дол. Русини в Форт Вільям, Онт. Канада \$28.90. (Поіменний спис буде в слідуєчій числі.)

Русини в Карнегі, Па. \$31.45. (Спис імен в слідуєчій числі.)

Русини в Каліфорнії, Па. 4 дол. (Спис імен в слідуєчій числі.)

Разом \$211.10

Попередньо вложено 309.67

Сума 520.77

Давнійш вислано до краю 184.22 (914 корон.) а дня 19 Марта вислано 336.55 (1676 корон.) також на руки д. Гнатюка. Значить, всі гроші 520.77 (2590 корон) вложено доси на руки „Свободи“ відіслані до краю.

Всім жертводацелям сердечне Спасибі! Дальші жертви просимо присилати як найскорше, бо справа налягає.

Редакція „Свободи“.

Потреба

сейчас руської дівчини в віці 18—24 літ до дитини. Платня відповідно до запятой дівчини. Єслиби хто знав о такій дівчині вольте повідомити листом або просто приприводити її до мене, а дорогу добре заплачу.

Стефан Млінович, 126 Sussex Cor. Warren Str. Jersey City, N. J.

Торговля людьми і неволя в Злучених Державах.

Повислий заголовок не є випадком. Торговля людьми і невольництво існують в Злучених Державах таки тепер. На доказ сего є мі-браних много фактів. Ганебне невольництво воскресло назад в „вільній республіці“ на ганьбу цивілізованому світові. Ріки людської крові вилились в борбі за знесення неволі. Здавалось як за пропала на віки бодай поміж культурними людьми, та на жаль так не є. Невольництво воєкресло назад і се там де найменше сего можна було надіятись. Воскресло до нового життя лише в змінній формі. Воскресли его гієни в людській подобі для власного зиску. Они держать в неволі зарівно чорних як і білих — а нагайка, куля і пси гончі — се їх союзники в удержуванню нещасних жертв в неволі.

Факти ці звернули на себе увагу доперва послідніми часами.

5-го Грудня 1906 року в Пенаскола, Флорида, зауздив окружний суд Злучених Держав п'яток урядників Джексона Ломбер компанії, одної з найбільших компаній сего рода в Злучених Державах, на 7 літ криміналу. Рівночасно було 17 других оскаржень проти „визначних“ горожан стейту Флорида. У всіх випадках закидувано оскарженням: держане людин в неволі! Закон зве се „піонедж“, що означає змушване чоловіка проти его волі до праці доки не відробіть свого довгу.

Підчас судових розправ було доказане, що невольники зістали зваблені туди фальшивими обіцянками, або підступом, опісля удержувано їх в послуку при помочи грошів. Тих що опирались — били, страшили оружжя а то й убивали; утікших відшуковали при помочи спеціально до сего вучених псів і приводили назад; а в разі відклику до судів покою, компанії доказували, що невольник їм довжен певну суму і держали его дальше на підставі перестарілого закону, що віддає тіло довжника вірителю доки довг не буде сплачений.

Усе те діялось за відомістю публіки, судів і політикерів всякого покрою. Тяжко знайти визначного чоловіка в стейті Флорида, який би не оправдував невольництва і треба було аж надужити переходячих всякі границі, щоби спровести судовий дослід і покарання винних.

Через 10 літ нелюдські компанії держали в неволі лише чорних і се мабути є причиною, що на сю справу загал звертав мало уваги, бож як звично, на полудни білі глядять а погородно на чорних. Але неонасна захланність компаністів гнала їх дальше і в часом побіч чорних стали они брати з неволі і білих. Білих достарчували

тим безсовісним компаністам, що торгують терпентиною і дерегом у Флориді так само безсовісній бюра праці в Нью Йорку. Они висилали їм несвідомих імігрантів і других білих робітників не ознайомих з обставинами у Флориді. Несвідомих кажемо, бо ті, що хоч трохи ознайомились з Америкою шукають роботи там де підсоне ліпше і платня ліпша. Розуміє ся, що кошта подорожі імігрантів в Нью Йорку до Флориди оплачували компанії і в сей спосіб они сейчас ставали довжниками компаністів і ті відразу поводитись з ними як з невольниками. Невдорове підсоне і тяжка праця ослаблювали їх і такий невольник рідко коли міг вилізти з довгу.

Вмісто форменів находили такі невольники наставників, вмісто хлібоданців — панів, а вмісто робота — неволю. Ся старались втечи мусіли ховатись по таємних мочарах і заражувались маларією; сля утікли перед побоями або і смертю — гончі пси їх відшукали; а сля і перед гончими псами вдалось утечи котрому, констабел імів его і віддавав назад в руки компаніста.

Припадково — погомоса про таке невольництво діяла минулого року до міста Бостон в Масечусетс. В Джексонах, трох жидів, що втікли з неволі вдались до товариства охорони жидів і показували ще незагоєні від побив рани. До містечка Орландо прибув гурток обдертих і змарнілих чорних і они жебрали від хати до хати а їх ноги були покриті ранами, що свідчили о нелюдськ обходженю ся їх панів. До міста Палатка прибуло 12 імігрантів, що оповідали страшні історії про се як з ними обходились.

Усе те звернуло вкінці увагу прокуратора Злучених Держав. Одн Нью-Йоркський адвокат вислав на свій кошт детективів для розслідження справи. Повідомлено президента Рузвелта і міністра праці. Почалось слідство, але з ним разом і брехливі оправдування з боку винних. Урядники Флориди Іст Коуст желізниць присагали, що усе то брехня і вдумка. Чорні — казали они — роджені брехуни, так само жиди і імігранти. Часописи, політикери і визначні горожани притакували урядникам желізниць.

І так невольництво живе дальше. Доказом сего 5 засудів, 17 оскаржень і вістакі від часу до часу дістають ся за стовпці газет.

Щоби зрозуміти ліпше ситуацію треба знати, що стейт Флорида має менше більше стільки мешканців, що одне місто Бостон, а те природні его богатства дуже великі. Богатий він особливо в терпентину, дерево і фосфат. В наслідок сего за послідних 20 літ став до Флориди горнутись великі очайдухи в цілі наживи. Вільність їх

була з полудневих стейтів Джорджії, одної і другої Каролайни та Алабами, хоч не бракло їх і зі стейтів північних.

До використання природних богатств країни треба було здорових рук, але чорних було тут мало, а білих ще менше з причини нездорового підсону і лихоті плати. Тоді люди що прийшли туди з цілею скопирити наживи і лише наживи, хопились невольництва, делікатно названого піонеджею. Піонеджею зве праводержане чоловіка за довг, але очайдухи діставали своїх невольників при помочи урядників краю, а держували їх при помочи оружжя, а на утікших полювали як на дичину.

Такий стан річий тривав 10 до 11 літ, без великого розголошу, як довго невольниками були самі чорні. Що більше навіть деякі чорні оправдували таке поступоване компаніїстів. Але в послідних 2 роках ненажерті компаніїсти сягнули і по білих людей, особливо імігрантів, і се спричинило вміпане ся суду Злучених Держав.

Стейт Флорида має 1200 арештантів, але не має державного арешту, отже шпекулює на своїх арештантах. Іменно визнає арештантів на певний протг часу до роботи і вмісто тратити, що робити на арештантах гроші.

Поминувши вже се, що таке поступоване виглядає що найменше „дивним“ в цивілізованім світі, треба ще знати, що політикери не забули використати его для своїх кипень. Минулого року одн такий політикер Барнс з Джексона винаймав усіх 1200 арештантів на ліцитації, платячи за кожного арештанта державі по 57 центів на день, себто \$20.05 на рік. Але Барнс сам не уживав сих арештантів як винаятих до роботи. Він віднаймає їх другому вандалеві людьми в Ослана, Ралсові, а сей знов віднаймає їх ріжним компаністам до роботи при дереві, терпентині, фосфаті. Кажуть, що Барнс заробив на тім „бизнесі“ протг одного року 100,000 долларів. Сума не аби яка!

Та не тяжко вгадати, яка судба арештанта діставшого ся в руки послідного чоловіка, який его винаймав, оплатив всіх посередників і заплатив за арештанта 85 до 90 центів на день. Сей послідний стараєсь відбати на арештанті не лише те, що сам за него заплатив, але й те, що арештант з'їсть а крім того і заробити на нім як мож найбільше. Він робить ним від досвіта до смерку та пильно глядить, аби і хвильки часу не змарнувати.

Крім арештантів державних у Флориді є ще арештанта повітові. Їх також віднаймають, і коли державна задержує бодай формальність і будім то оглядає місця де они працюють і мешкають, то повітові вла-

сти і сего не роблять. Розуміє ся, що наставники поводять ся з такими арештантами по звіврки. Особливо звівркістю вславив ся наставник іменем Дуглас. Арештанти, що під ним робили оповідали, що під загрозою смерти мусіли кластись на бочку і тоді обкладали їх батогами. Не давали їм чобіт, в наслідок чого ноги їх представляли одну рану, бо острі колючки пальмето, яких там багато, вбивались в їх ноги і завдавали нестерпимі муки. Декотрі наставники були клопці низше 20 літ. Капітан Дуглас два рази денно обходив свій обоз і питав наставників ему підглядних, котрих людей треба бити. І били людей, сля не для чого иншого то просто для розривки, змуджені одноманітністю життя в лібі. Одн кореспондент американський оповідає, що коли змуджував обози арештантів і висказав сумнів, щоб людей били в Америці 1906 р., то одн наставник сказав, що сля він сему не вірить, то він може ему зробити сю приємність показати як людей бють таки сейчас.

Вкінці вмішав ся в справу говернер стейту, вислав тайну поліцію і Дугласа зловлено на горячій учинку. Майже всі арештанти були боєі, їх ноги повні ран; деякі дістали в наслідок сего затроєне крові і померли. Одн наставник з усмішкою розказував, що „рани в ногах підганяють нігрів до праці: они працюють, аби забути на біль“... Тайна поліція найшла одного чоловіка на поли умираючого в наслідок затроєня крові спричиненого раном в носі — ніхто не старав ся ему помочи. Многі арештанти мали порізани нагайкою плечі. Рани були глибокі, свіжі. Людей гнали до роботи бігцем. Попереду їхав кони одн наставник, а за ним бігли арештанти, а за ними знов наставники на конях, всі з набитими рушницями. Коли спитали Дугласа, чому так гонять людей до роботи, він відповів, що мусить, бо до місця працюють, а 8 миль дороги отже шкода марно час ратити.

Пінійше показалось, що більшість людей, яких так гонили до роботи, була засуджена лише на 30 днів за мал провини. Їх гонили більше як тих, що були засуджені на довший протг чау, бо їх здоровле і жителю для тих, що їх нанялирідчею менчої ваги як жити і здоровле тих, що були винаяті на повних 12 місяч.

Підчас судової розправи показало, що одн чоловік з утии умер. Дуглас привязаного до свого сидла і волочи по землі 3 милі. Судії приважні неохоче признали Дугласа винним і то лише том, що були неопровержні докази, що він вбив чоловіка.

Арештантів звичайно до-

ють нелюдам подібним як Дулас, урядники — шерифи і мирові судії. Шерифи і скваери (або мирові судії) держать як звично все разом. Они не мають сталої платні і всі свої доходи побирають з оплат. Сля шериф і скваер суть в порозуміню, можуть заарештувати майже кожного чоловіка.

Продаж людей відбуваєсь в сей спосіб. Компаніст потребує робітників і повідомляє про се шерифа, обіцяючи за кожного робітника-арештанта заплатити ему крім правом приписаних оплат еще 5 долларів за голову. Шериф розглядаєсь по околиці і списує собі потрібне число здорових, сильних людей. Опісля їде на польоване і арештує тих, котрих має на листі. Арештує їх за що небудь неприличне поведене, піянство, бійку, гру в карти. Арештованих веде перед свого спільника скваера а той каже, що справа мусить іти до окружного суду. А що суд окружний заїдає звичайно доперва за 6 місяців або і рік, отже арештований мусить зложити за поруку в сумі 100 або 200 долларів, що появить ся на розправу. Розуміє ся, що арештований тих грошей немає тут являє ся „добродій“ компаніст. Він ставить за поруку за арештованого а тимчасом аж до розправи має в посіданню его тіло. Робить ним як волом і сьміє ся в кулак тї платити шерифові і скваерові приписані оплати за переведене справи а в додатку і обіцянних 5 долларів.

Декотрі компаніїсти платять шерифам за їх роботу сталу платню. Одн богатий компаніст казав своїм знакомим: „мущу застанувити платню сему шерифові; він став лівий і за послідних 3 місяці не приводить потрібних мені людей“.

Одн шериф в Алабамі під присягаю зізнав в Августі 1906 таке: Ні державні повіт не платять мені нічого. Мимо сего я заробляю 5 до 8 тисяч долларів що року. Є се нагорода за нігрів, яких я доставляю до роботи. Я могу арештувати кого небудь, сля его „підозріваю“. Право дозволяє мені арештувати кожного за довг. Дуже часто компаніїсти вночі дають мені знати скільки людей їм потреба. І я мав би тоді ждати на ворент (наказ арештована)? Дуже часто мушу арештованого чоловіка брати до своєї хати і держати его там цілу ніч.

— Як жеж ти его держиш? — питали его.

— Попросту привоую ланцухом до себе, коли йду спати.

Сей спосіб забезпечування людей перед утечею був причиною немалою нещастя 4-го Юлія 1904, в Алі, Флорида. Шериф спіймав шістьох людей, привоав їх до себе і поклав ся спати в одній шопі. Але що

був 4 Юлій — свято — і шериф був п'яний. Він заснув з файкою в зубах, огонь з файки випав у солому, шопи загорілась і всі 7 людей згоріли на уголь.

— А шож ти робиш, коли відходиш геть? — спитали оскарженого шерифа.

— Настановляю на своє місце заступника.

— Розуміє ся, я ніколи не хожу без оружжя — говорив він дальше. Джим Тамсон пострілив мене в ногу два місяці тому назад, але я дав ему ліпше. — Убив его?

— Well, я не знаю. Можливо, що так. В тиждень пінійше він умер. З вишим чоловіком мав я також клопіт. Він утік з роботи. Ми шукали за ним день і ніч. Вкінці найшли его, був уоружений, але ми его дістали.

— Вбили его?

— Ні, лише постріляли.

Джим Тамсон і сей послідний не були арештантами. Се були звичайні робітники, яким наприкралась робота і они хотіли її опустити. Коли часом піднесесь голос в газетах прот такого поступованя, компаніїсти сейчас мають готове оправдане. Они кажуть: „Ми ніколи не вганяємось за робітниками, котрі від нас утікли, хіба що котрий що украв“... А одна газета загналає так далеко, що оправдувала польоване при помочи псів на тих людей, що не додержали „контракту“. А які єї контракти! Одн чорний в Осіола повіті був довжен 30 долларів. Працював без віддиху 3 роки і мимо сего після 3 літ праці оставдовжен ще 3 долари!

Протг минулого року дістались до Флориди за контрактом жиди Кишинівські і після короткого побуту тамже бажали вернутись назад до Росії; дістав ся там і одн бідий студент з околиці Востону, а одно Нью-Йорке бюро праці посилає тамже що місяця по 300 невольників, які рекрутують ся головне з імігрантів.

Жертви невольництва розсіяні по полудневих стейтах. 3000 білих невольників працювало лише на желізницях Норт Каролайни енд Тенесі, за що засуджено кількох визначних людей на поважну грошеву кару. Тях білих невольників вислало до Н. Каролайни одно Нью-Йорке бюро праці. Їх завезли до Алтапас в Норт Каролайни 18-го Октобра, 1906 — а звідтам гнали горами 6 миль до Спрус Пайн, Н. К., де їх умістили в нужденних шатрах. Деякі протестували, але се не помагало. Слідуючого дня часть їх утікла, але узброєні люди піймали їх і привели назад. Тут всадили їх до темної комори і держали 24 годян. Узброєні сторожі пильнували дверей. Тях, що опирались, били до крові. Опісля відвезено їх до повітового арешту віддаленого 22 миль, а там без суду держали їх 27 годин, почім

засуджено їх на 20 днів роботи при каменоломах.

Невільники все утікають з полудневих стейтів, куди послаються їх несовісні бюра праці в Нью-Йорку, тому остерігаємо наших країн, аби добре міркували закріплювати їх на контрактову роботу в полудневі стейти, аби і самі не дістались до неволі.

3 Голіон, Масс. і околиці.

У нас під сьо пору дуже спокій і тишина. По посліднім карнавалі — а властиво по так зв. „Польських палюних днях“, наші Поляки з „цалон жарлівосільон“ віддають ся тепер „горським жалам“ за свої річні прогрішення, щоб опісля знова з цілою енергією могли назад віддатись „дарам пшироди“.

Лиш часом тут тепер — коли чоловік важенься за яким інтересом „на польскон“ (Olive St.) можна почути таке: „Каська! ну що, дас ниска дзісьок, хен? — „Офік весь сен Войтек! відповідає пшисадиста Каська „пшеден тєраз пост“ — „Е що там пост“ — приміляючись каже до Каськи — Войтек, „псецен сен тего не і...“ і за хвилю в темнім коритарі не чути нічого тільки сапане й хіхіт — впрочім хтоби там вдавався в усі тайники Голіонських Поляків?...

Щоже до наших Русинів то й ті, як вірні „греко-католики“ придумують й собі в який би спосіб і собі позбутись своїх лихих вчинків — в зближаючій ся пості, бо як запевняють декотрі, то найшлюб ся й у нас з кільканадцять міпків „прогрішень“ на сумліннях наших голіонських Русинаків.

Тільки біда у тім, що в цілій околиці нема здаєсь такого охочого руского душпастиря, котрий би охотно підняв ся освободити нас від тих „прогрішень“.

Держають тут, що правда щось про „велебного“ о. Волка з Нью-Бритейн, Конн., але, як зачуваю, то той слуга Божий каже собі кадушно солено платати хочби й за найменше прогрішення... А наші декотрі голіончане запевняють знова, що святищенники, як слуги Божему нетреба жадних грошей, бо, кажуть, він може жити хочби й вітром... і словом Божиим. Кільки в тім правди, не знаю, але фактом мабуть є, що если і графив ся такий святишник де небудь в Америці, то при збираню наших гріхів мав би ще й свою перешкоду, що по прифелоні, чаші й других потрібних в духовних потребах річах, змушений був би привезти з собою зарозом й дака, престол, церков з іконостасом і взагалі все, бо, як довідуюсь, то „велебний ксьондз Францішканін“, місцевий латинський парох поагітував тут уже так поміж попами других народностей против „Niewiernych Kuzinów“, що не випадає нам тут вже нічо, як постаратись о від-

повідну галю, але така річ знова після гадки декотрих наших „передових“ людців скомпромітовала нас в очах других людців... Що гірше, хтож видав знова позбуватись гріхів на галі?.. Тож не випадає тут нам вічо, як походити ще з оден рік хіба з бременем наших гріхів і аж при зміненних обставинах звалити їх усі за одним розмахом... бо і щож маємо робити?

Поза тим нового у нас тут тепер нема нічо. Робота як і завжди йде як незгірше — горівка і другі смаколики дешевші як коли небудь перед тим... се значить, що если й окроїть ся з пару „кводрів“ від харчу з цілотижневої платні нашому пересіданому робітникови — то і не оглянешь, як услужні Голіонські готельники обголять го, що останесь легенький як турецький святій.

При закінченю повисших пару стрічок, хоч у повчитачами поділитись й тою новиною, що я зорганізувавши під прапор нашого „Союза“ все що було тут руского й здорового, дізнавсь від знайомих мені тут людців, що спора жмень наших поселенців находит ся також і в місцевості Гетвіл, Масс.

Держучись в житю практики, „що готові голубці не подають нікому до губці“ — вибрав ся я дня 3-го с. м. в сю місцевість і по викиненю чотирох „ніклів“ в одну сторону кондохтєрови „кари“ нарешті дотер я до вище спімнутих фарм. Місцевість тут тепер тиха — майже сумна, покрита як оком сягнути білим покривалом. Лиш де неде гурток хороших фармерських осель й червоних величезних „бань“ — до вішана тютюну — бо й тут, як взагалі в усіх тих сторонах фермери переважно „рейзують“ тютюн.

Час від часу перемче тут хіба лише санками закартурений з вуками фармер — або повисившись у рукава або радше сказати приліпившись ціла до нього — перебрне тут біля тебе зі своїм джентелменом молода, довгонога фармерська Miss, незважаючи й на сніг, що сягає їй майже до колін. Бо і щож єї там катар! Коби лишень молодий здоровий фармерський джентелмен, про решту їй байдуже. А джентелмен гордий зі своєї товаришки, котра незважаючи й на сніг згодилася з ним йти на „шпадер“, плує з таким розмахом „чу-тебекою“ на всі сторони, що аж за ними курить ся... Поганий звичай — найіх вирве тих американців!

Віднайшов я тут нарешті Русинів — але таких, що ліпшеб і не споминати, лише для вдоволення цікавості пов: читачів подаю тут коротенький опис їх життя з тим застереженням, що пов. читачів річею буде їх судити, а я повістану тут на становищі вірного дописователя.

Підійшовши до мізерного дому — всказаного мені

якимсь Єнкісом — задукав я різко до дверей.

Кума-а-н! Відзиває ся кілька захриплых голосів на раз в середині.

Входжу. — При порозі в дитиною на руках розчірана молода ще жінка, а при столі накритім подертою „платкою“ п'ятох мушкетєра тє якогось „сіксти сікє“ в карти, усі з папиросами в зубах.

Як вам тут проживає ся? — поспитав я перший розглядаючись по хаті повній неладу.

Місто відповіди жінка з дитиною засьміявшись спазматично зникла за дверми другої комнати, натовп же оден з граців приглянувшись мені від стіп до голови вкінці процідив крізь зуби. А то якісь Русини хороша.

Так, відповидів я, а ви чи не Русини? поспитав ем нетерпеливо, думаючи що дійсно зайшла яка помилка.

То воно — відізвав ся нарешті найстарший віком з граців мушкетєра — та воно — казав він нібито і ми Русини, але що уже дуже давно в Америці...

Тай щож з того, що давно в Америці — сказав я хіба ви через се перестали бути Русинами?

„Та то воно ніби ні“ — відізвав ся знова якимсь несьміло той самий мушкетєра — але коли ми тут жиеме поміж самими Поляками тож ніби то не випадає так — нібито помежи ними...

Чи так? відізвав ся я терпко, хтож тут між вами газда?

„Та воно ніби я, відповів той сам, а оті — сказав всказуючи на прочих граців то усі мої бордингери.

Чи вони всі Поляки?

„Та дежби там!“ відповів газда, лише тот оден — сказав — всказуючи на сього, котрий перший відізвавсь при моім вступі а тоті решта, поясняв мені газда, то всі з нашого села.

І чи не встид же вам, в вашім домі Русинам пожити собі язика у одного Мазура і то через се лишень, що він вашим бордингером? замітив я гірко.

Читаєте ви тут бодай які газети? — поспитав я прикінці, щоб розмову звернути на яку іншу тему бо зауважавем, що в хаті зробилось якимсь невесело.

А читаємо аякже! відізвавсь оден з трох молодиків, що придивляв ся до тепер мені з зацікавленням й при тих словах підсунув мені польську „Dziennik“ з Чикаго.

Нещасний народе! подумав я собі, колиж ти нарешті прозриш і отямив ся!

З дальшої балаканини з ними дізнавсь я, що бодай чи ненайгіршим нещастем наших людців в сій місцевості суть якісь польські „місіонаже“ з Бостон, чи з відкись — котрих айриский піп спроваджує для там замешкалих Поляків ну і для Русинів.

Ті лаші клеми при помочи „рожацькуф корунк“ — „громіли“ і других по-

дібних дурійок так постраждали затуманити тих нещасних людей, що хіба яка надприродна сила потрафить увільнити їх з під сего авторітету...

При від'їзді лишив я їм тут пару чисел нашої „Свободи“ — а хотів тут на якісь успіхи в освідомленю їх нема покищо й думати, однак надії на краще тратити не маю звичаю.

Михайло Беля.

Допись.

3 Скрентон, Па.

Співчуте і симпатія для українських студентів у Львові, що теряють своє здоров'я у тюрмі за права цілого руско-українського народу, відбились сумним ехом і в серцях заморських братів. В доказ сего численні жертви грошей, які поспішали на підмогу невинно страдаючим. Оден такий висказ співчуття і симпатії зазначили члени Союзу, відділу 123 в Скрентон, Па., бо на горячу промову і зазивіх предсідателя п. Гринька Мрикала, зложили на засіданню братським дня 10 с. м. \$37.95. Збіркою жертв ванияли ся пп. Василь Гришко і Іван Кирилюк. Жертвували слідує:

По 2 долари: Гринько Мрикало і Василь Гришко; по 1 дол.: Іван Кирилюк, Стефан Меліш, Йосиф Запотоchnий, Філько Когут, Василь Булик, Мих. Стибулєцький, Луць Костишин, Макс. Яремчук і Дмитро Попіль; по 50 центів: Максим Глух, Юрко Шеремета, Яцко Павлишин, Іван Тарас, Дмитро Ний, Мих. Ний, Гринько Василяк, Тимко Назар, Пилип Вайдучок, Микола Кузьмин, Проць Саваляк, Іван Язвїнський, Гринько Запотоchnий, Вас. Урманець, Микола Хавтур, Федір Піндзьола, Петро Розівєвич, Гриць Кавулич, Ант. Москалюк, Андр. Перєць, Атаназ Глух, Петро Камінецький, Гр. Бомба, Ігнац Маліновський (поляк), Віктор Купинський (поляк); 30 центів: Онуфр. Худецкий; по 25 центів: Захарко Меланик, Микита Булик, Стеф. Булик, Ігнац Чернявський (поляк), Ів. Гайдучок, Гринько Литвин, Філько Хомик, Ів. Вальків, Дмитро Хапуз, Мих. Волошук, Кир. Волошук, Мих. Корач, Павло Язвїнський, Іван Волошин, Іван Білєцький, Андр. Місюра, Іван Дикий, Гриць Дацьків, Максим Вовтюх, Іван Трусь, Іван Сущник, Яцко Костюк, Іван Стоцький, Франко Осньський (поляк), Олекса Трач, Йос. Трач, Собіш Мазур, Василь Крейницький, Лев Михалишин, Лука Курилів, Матвій Олесків, Микола Піндзьола, Яцко Павлишин, Іван Москаль, Ант. Шеремович, Стеф. Покрада, Федько Меліш, Олекса Бака, Данько Джюра, Іван Солюдкий, Вас. Стельмах, Онуфр. Запотоchnий, Тома Перєць і Юрко Гринько; по 20 центів: Петро Трусь, Андр. Колісник, Роман Любошівський, і Фед. Сарачук; по 10 цнт. Юр.

Андрусиниш, Андр. Куземко і Вас. Трач.

Всім жертводателям складають на сім місці щиро-сердечну подяку.

Колєктори.

Напаімо, В. С. Канада. Если хочете поправити свою долю, то йдьте до Брітін Колумбії, краю рако і добробуту, где не ма зими, лише літо, свіжий воздух, здорова вода, подостатком ліса, роботи доволі, якої захочете і добра платня від 2.50 до 4.50. Роботи не бракує ніколи, за роботою не потребуєте шукати, противно за вами шукають. Зробітником добре ся обходять як з чоловіком, бо не стоїть вам над карком. Землі єсть також подостатком по приступній ціні, агентом є Русин п. Сиротюк. Если хто хотів набути землю, най пише на адресу: Geo. Syrotiuk, Box 482, Vancouver, B. C. Canada. Зараз потрібно 200 дівчат до міста Vancouver до служби; платня від \$25—35 місячно і харч. Хто бажає докладніших інформацій, нехай пише на адресу: Geo. Begar, Box 358, Napaimo, B. C.

В місяці Фебруару 1907 року перестали бути членами Р. Н. Союзу:

- в. 1. Ревилля Анна
- в. 3. Бродницький Антін Бенцаль Василь
- в. 4. Бочановський Олекса Семанік Михайл Лозиняк Федор „ Петро Тирпак Петро Тима Тратиня
- в. 7. Фіркаль Юрій Мигаляк Ілько
- в. 10. Піркот Стефан Іузік Іван Квик Григорій
- в. 12. Тимкевич Павло о.
- в. 18. Вовчак Йованна
- в. 19. Бєня Михайло
- в. 20. Мусява Максим
- в. 23. Роспайло Юрій Фула Іван Гульпа Іван
- в. 28. Мадерський Блажей Матій Михайл Рогацький Антін
- в. 32. Бойчук Михайло Дас Юрій Микитинець Іван Назар Михайло
- в. 33. Плякса „ Гирча Іван Брамар Стефан Ковальчик Дмитро
- в. 38. Валєвський Петро
- в. 40. Лабанц Іван
- в. 41. Дзібан Василь
- в. 42. Лішак Семан Скаруна Михайло
- в. 43. Петриляк Лука
- в. 52. Фешко Юлія
- в. 53. Розінський Михайло Ваславський Антін Гладіш Антін
- в. 55. Дороцький Стефан Коваль Федко Шибський Бартоломій
- в. 56. Струс Йосиф Бурна Юхриний Ралко Дмитро
- в. 63. Волошиневич Николай Александр Марія
- в. 65. Делівський Іван Бруна Стефан
- в. 69. Федич Василь
- в. 67. Яхван Данько Боцур Ілько
- в. 69. Червонка Андрій Никитин Іван

- в. 70. Пашків Ілько
- в. 80. Крєняк Іван
- в. 81. Оріховський Кароль
- в. 82. Адамик Антін
- в. 83. Шеряк Марія
- в. 84. Лазор Гринь
- в. 91. Ковалик Андрій Дунак Михайло Машняк Іван
- в. 96. Калужа Іван Копінський Ігнатій
- в. 102. Гринько Данило
- в. 103. Богдан Федор Луців Юрій „ Михайло молод. Милунович Кирило Суранович Андрій Волошин Іван
- в. 104. Пласконь Іван Бабій Анна
- в. 105. Моринка Дмитро
- в. 106. Гогор Теодор Гоєий Стефан „ Никита Тара Юрій Зелінка Федор Мотиль Іван Завліньський Іван
- в. 108. Наконечний Іван
- в. 109. Бучко Іван Лопчар Йосиф
- в. 111. Пелішак Павло
- в. 117. Балтерович Андрій Круїньський Ярослав
- в. 118. Черник Марія Ватраль Христина
- в. 121. Дуряльський Михайло
- в. 123. Соский Михайло Гасай Василь Хапівський Ілько Панас Николай Савчин Андрій Швайка Павло
- в. 124. Бруцян Ільпо Гойда Андрій Савка Яцко
- в. 126. Річель Алекс
- в. 127. Тимкевич Іган
- в. 130. Дашинич Станіслав Лазар Стефан
- в. 132. Мадаровський Іван
- в. 133. Федорович Олекса
- в. 136. Апанєвич Олекса
- в. 141. Ястремський Теодор
- в. 142. Гойналь Семан Маринич Іван Анешеняч Іван Чопка Андрій Пчолар Михайло
- в. 144. Кіршак Антін
- в. 145. Тимчишин Іван Байса Дмитро Вуйцін Антін Рогатинський Ігнат

Ще приступили до Р. Н. Союзу в фебруару 1907 слідуєчі члєни:

- в. 1. Биндас Дмитро Гурєцький Павло Гудина Дмитро Юха Юрій Сурак Іван Талпаш Настя Волошин Олекса
- Приступили наново:
- в. 1. Федорчан Григорій Гардш Тимко Касєнчар Олеман Лазорик Яков Сюдєчко Осиф Шептак Григорій Сусєреба „ Хомик „
- Попередно оголошено 477 члєнів. Разом приступило до Р. Н. Союзу в місяці Фебруару 492 члєнів. Т. Лабовський, рекорд. секр.
- Всі члєни Союзу які не дістають точно „Свободи“ звольять сейчас подати місцевим секретарам свій новий а також старий адрес — а місцевий секретар відпоше їх рекордовому секретарови на адресу: Mr. Theo. Labowsky, Box 76, Jersey City, N. J. або впрост до редакції „Свободи“.

"SWOBODA"

(LIBERTY)

THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday
at 184 Hudson Str., New York, N. Y.

JNO. J. ARDAN,
Publisher and Editor.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893

Advertising rates furnished
on application.

„Свобода“

газета для руского народа в
Америці і орган „Р. Н. Союз“,
виходить щотижня в Четвер
і коштує:

В Америці на 12 місяців ... \$2.00
За старого краю на 12 місяців \$3.00
В Америці на 6 місяців ... \$1.00

Українці можуть замовляти „Свободу“
через Книгарню „Життєвої Старани“
Березівська 14, Київ.

Оплачувати газету треба впе-
ред з гори.

Гроші треба послати в рідкістрованій
листі, або через експресовий, або
поштовий money order (моні ордер). Мо-
ney order, то в картонку, котру відшле-
те поштою або агента на експресовій
послці, пишуть нам, бо без того ми не
можемо грошей дістати.

Адрес:

„SWOBODA“

184 Hudson St., New York.
— Телефон 7074 Spring.

Хто хоче, щоби его адрес змі-
нити мусить подати нам, крім
нового, також свій старий адрес.

**3 нагоди великого
посту.**

„На ріках Вавилон там
ми сиділи і плакали, згаду-
ючи Сіон“.

Так співав церков наша
на порозі великого посту,
вказуючи у тій пісні на
лиху і незавидну долю жи-
дів в неволі вавилонській.
Тай невесело жилося жи-
дам на чужій землі, поміж
чужими людьми. З вольних
колись людей стали рабами-
невільниками, в усім мусі-
ли догоджувати своїм па-
нам; у них вже не було
своєї волі, своїх втіх. Віт-
чину їх загартав ворог,
свяття місто Єрусалим з его
святинями зруйнував; всі
данніші звичаї і порядки
зніс а зайів свої та кори-
стаючи з права побідника,
роззухалив ся до тої сте-
пени, що кпить собі з усьо-
го що жидівське, з усього
що було дорогим і святим
для жидів. Нарід жидів-
ський, бачучи свою руїну,
дивлячись на свою наругу
а, не могучи зарадити лиху,
понурав голову і в розпу-
ці плакав над своєю і
своєї вітчизни недолею. Хо-
див він над ріками Вавило-
на, тужив і плакав а в тім
великим горю замість дав-
них веселих або похваль-
них пісень та музик вири-
вались зі зболілих грудей
жаль, туга і розпука. Одно
що у жидів у тім їх народ-
нім нещастю лишило ся се
згадка на світлу своєю ми-
нувшійстю, се надія на крас-
ну будущність. Хоч нарід
жидівський стогнав в нево-
лі, хоч царство жидівське
спльондрував ворог і ссав
з него послідні соки, хоч
усе так уже зруйноване
що, здається, пропало раз
на все і ніколи не піддиг-
не ся, го жидівський про-
рок помімо того кличе:

„Ні, не забуду Тебе по вік
Єрусалиме, а якби Тебе мав
забутт, то скорше най у
скне рука моя, най забіміє
язик мій“. Так говорять
чоловік, що помімо злад-
нів, помімо страшного гв-
ту своєї вітчизни не стра-
тив надії в її воскресені.

Ми, Русини-Українці, по-
добні до тих жидів в нево-
лі Вавилонській. І над на-
ми збиткують ся вороги
нашого народного відро-
дження і бажали би нас жив-
цем проковтнути. Польські
пляхтичі в Галичині, ма-
дарські в Угорщині а мо-
сковські в Україні хотять
нас мати своїм погноєм.

Щоб свого дінняти давають
нас різними способами, та
се їм не удасть ся, бо і у
нас, хоч прибитих горем,
чим раз більше людей, ко-
трі голосять: „Коли забуду
Тебе Русе-Україно і не за-
ступаюсь за Твої подоптані
права то най перше зані-
міє язик мій, най зісохнуть
руки і ноги мої.“ І Русь-
Україна видає тепер бор-
ців, котрі без страху ідуть
у бій за волю, за права по-
неволеного народу. Ми Ру-
сини американські, що ста-
новимо частину руско-укра-
їнського народу, а до ко-
трих доходить відгуки тої
борби нашого народу зі
старого краю, не будьмо
рівнодушні до своїх братів.
Поможім і ми своїм братам
розбивати кайдани неволі.
На се тепер найдогідніша
пора. Сеж сьв. великодний
піст. Най кожний з Вас
відмовить собі давних кош-
товних утіх; най кожний з
Вас скине ся по кілька
центів на наших молодих
студентів в Галичині, котрі
потерпіли в борбі за права
нашого народу. Не бійте
ся, що складок буде для
них за багато. Їх ніколи
не може бути за багато в
часі борби. Бєли для сту-
дентів буде за багато то
решта гроший оберне ся
за боевий фонд підчас ви-
борів до ради державної.
Знайте, що кожда жертва
Ваша, се одна більше це-
голка до будови нашої
спільної вітчизни, вольної
Руси-України.

Тож збирайте гроші і за-
силайте їх до ред. „Свобо-
ди“.

Єще одна річ:

Ви знаєте, що заповідь
церковня приказує хоч раз
в році перед Воскресенієм
сповідати ся і причастати
ся. Най кожний застосує ся
до сеї заповіді і виповнить
її. В котрій місцевості нема
святеника най люди по-
просять найближшого з них
і відправлять великодну
сповідь. Се повинні зроби-
ти в перших тижнях по-
сту, бо опісля кожний сьвя-
щеник буде зайнятий в сво-
їй громаді і не буде міг
так легко виїхати.

Стефан Макар,
дух. о. Р. Н. Союз,

**В справі національної
організації.**

У відповідь на мою статтю
про українську національ-
ну організацію в Амери-
ці д. М. Бєля сказав заго-
рча (бо сейчас у 9. числі
„Свобода“), що я ставлю

певну „утерту фразу (?)“
тому лише, щоби не підля-
гати народній дисципліні,
себто Народному Комітету
ви, котрий не одні, а ли-
шень другі ставляють“.

Поманувши факт, що д.
Бєля невільно заінтерпрету-
вав мій погляд на націо-
нальну організацію (бо я
заявив ся за організацією,
а не против неї), позволю
собі ще раз застановити ся
над сею „неприкосновен-
ною сьвятощию“, званою
„Народним Комітетом“, аби
переконати ся, о скільки
тут можна втягати в гру
„утерті фрази“ та „народну
дисципліну“.

Се вже нині загально
звісна річ, що в організа-
ції — вся сила чи гру, чи
партій, чи народу. Та тре-
ба глядіти, аби організація
не переходила межів — ра-
ціональності. Тамчасом —
же „Народний Комітет“ та-
кий, яким він був, чи й є
тепер, оказав ся річю не-
раціональною і баламутно-
ю а за тим (після його ро-
зуміння) і шкідною.

Передовсім „Народний
Комітет“ зовсім не був ко-
мітетом народним. Вибрав
его маленький гурток лю-
дей, зібраний на майже
локальнім вічу в однім зі
східних міст Сполучених
Держав. Характер того ко-
мітету, як і діяльність его
мали стало локальну за-
краску. Дійсний Народний
Комітет повинен був бути
вираним всім народом, а
не лиш одною его части-
ною. Мабуть з тої причини
величезна більшість укра-
їнського населення в Амери-
ці зовсім не признавала
авторитету „Народного Ко-
мітету“, а прямо ігнорува-
ла его. Коли прийшло до
памятної збірки на „Бое-
вий фонд“ авторитет „Сво-
боди“ звніс ся о ціле небо-
висше від авторитету „На-
родного Комітету“. А від-
так про „Народний Комі-
тет“ і забуло ся... Чи про
справдішну свою голову
живий організм міг би за-
бути?..

Д. Струтинський признав
у „Свободі“ без жєнади,
що „Народний Комітет“
зложений був з самих на-
ціональних демократів. А
що української народности
не творять виключно Укра-
їнці — національні демо-
крати, але й Українці дея-
ких иньших партій політич-
них, так, значить ся, і
назви „народ“, „народний“
і пр. не є монопоєм пар-
тії національно-демократи-
чної. Залиш і комітет націо-
нально-демократичної пар-
тії є лиш комітетом націо-
нально-демократичної партії
а ніколи не є не може бу-
ти комітетом народним.

Зрештою, як звісно, „наш“
американський „Народний
Комітет“ є зложений ви-
ключно з прихильників ві-
ри греко-католицької і має
на інтересі передовсім гре-
ко-католицьку церкву. По-
заяк же значна частина
українського народу в Аме-
риці, о скільки звісно, не є
греко-католицька, так і „На-
родний Комітет“ оказує ся
лиш греко-католицьким ко-
мітетом національно-демо-
кратичної партії в Америці.

Остаточно ширшим кру-
гам незвісні ні програма,
ні цілі, ні средства, ні по-
ступоване „Народного Ко-
мітету“. Ширші круги не
мають у комітеті ні голосу
ні права. Так се й не є ін-
ституція відповідна для де-
мократизованого 20 го сто-
ліття. Століття, в яким не по-
ра вже пукати собі царів,
щоби нами радили, а коли
„з ласки божої“ які й най-
дуть ся, не пора їм зараз
через те й корити ся ради
„народної дисципліни“ і від-
кидати „утерті фрази“ про
незгідність переконань, про
клясові інтереси і прочіде
кому нелюбі річі.

А зрештою mein Freund,
was willst du noch mehr?
„Народний Комітет“ — не
— народний, з'організоване
его невдачею тай ніхто его
вже й не поперас. Трупа
оживляти безкористно; по-
кладьмо его у гріб а як бу-
де який новородок то й
старим імям его не хрестім;
не таке воно гарне тай на
що мають ворохобити ся
люди, знов тягати его ту-
ди, куди тягли предки та
не дотягли... А кортіти
буде.

Лекцію дістали. Викори-
стаймож-ж єї! Закладьмо
організацію на підставі дос-
віду з „Народним Коміте-
том“ а як не попадемо на
старі похибки, то діло на-
ше увітчає ся успіхом. Се
так певне, як два а два —
чотири.

Аби д. Бєля знов не за-
хотів закидати мені націо-
нальну непокірність та у-
терті фрази, я отсе й відва-
жую ся і сам поставити де-
які пропозиції під розвагу
української громади.

Організація нехай називає
ся імям дорогим для
всього Українця якого би
там він не був звання, чи
переконання, імям — „Укра-
їна“. В „Україні“ ні жадне
політичне переконанє старо-
краєве, чи тутешнє, ні жад-
не віроісповіданє не сьмі-
ють мати упривілюваного,
вишккового становища. Так
само повинна шанувати ся
воля меншости. Значить
ся має бути повна свобода
думки, сумління і слова. В
„Україні“ рівне активне і
пасивне право має мати
асика людина української
народности, що в році зложит
що найменше \$5.00 на
народні цілі. Членом
„України“ має ся вважати
кожний без винятку Украї-
нець в Сполучених Держав-
ах чи Канаді. „Україна“
крім піддержування всяких
культурних українських ін-
ституцій в Америці та ви-
силення помочи Україні єв-
ропейській, повинна б скла-
дати рік — річно національ-
ний конгрес для нарад над
українськими справами.

Конституанта, що виробила
б конституцію „України“
і ввела організацію в жите,
нехай би складала ся з 40
людей ріжного фаху, ріж-
них вір, ріжних переконань
політичних і з ріжних
країн Америки та Канади.
Ті люди мали б вибрати
собі председателя, двох се-
кретарів (американського і
канадійського) і касиєра
та через „Свободу“ мали б
обговорювати проекти та

чим скорше вводити „Укра-
їну“ в жите.

До констатуанти я про-
понував би отсах людей,
що беруть участь в народ-
нім житю. Американці: Ар-
дан Іван, Ардан Микола,
Бучак, Бєля, Кирчів, Ко-
стюк, Луців, Паріляк, Сав-
ка, Сіменович Др., Ситник,
Стеткевич, Шаршонь, Шой-
кула, Ядловський, Гришко,
Чарнецький. Канадійці:
Анастасієвський, Арсенич,
Бабан, Драбинястий, Край-
ківський Гр., Новак А., Кунь,
Романюк, Рудик, Сиротюк
Ю., Соляннич, Стефанак, То-
машевський, Ферлей, Шол-
дра.

Попи: (католики) Дмитрів,
Макар, Стефанович, Стру-
тинський, (незалежні) Ба-
чинецький, Мих. Чернявський.
Репрезентанти партії соція-
лістичної: Тамцьо і я (М. С.).

А тепер говоріть, люди,
що про сей проект думаєте?
Мир. Стечинин.

Наша перемога.

„Вчорашній день у Льво-
ві (24. лютого, неділя) —
пише „Діло“ — був днем
тріумфу наших увязнених
студентів, наших молодих
героїв, був днем перемоги і
тріумфу нашої національ-
ної справи і рівночасно
днем морального і фактич-
ного погрому польської га-
кати, днем небувалої доси
компромітації галицьких
верховодів. Так справді,
був се великий день у Льво-
ві і на цілій нашій галиць-
кій Україні“.

Читачі наші певно дога-
дують ся, що ходить тут
про наших увязнених сту-
дентів і про справу, за яку
вони боролись. Після де-
монстрації на університеті
польскагакатишчна преса
в Галичині підняла такий
пекольний крик на наших
академиків, що галицький
суд під напором того крику
видав варварський приказ
арештовати наших героїв.
Факт сей відразу змобілізу-
вав обі суспільности проти
себе. У одної (польської) роз-
дався оклик: „разни їх“,
„збий на пал“, у другої
(нашої руської) крайне обу-
рене, і зазив до всієї русь-
кої суспільности „бережім
синів своїх“. Читачі наші
знають і се, що наші ака-
демики рішили голодовим
штрайком змусити власти
галицькі (польські) до при-
няття їх справедливих дома-
гань т. е. безпримовочного
випущення їх на вільну
стоцу.

Польска преса ані на
хвилю не змінила свогого
тону і почала зричати на
суд, який під впливом со-
лідарного штрайку почав
уступати, аж вкінці цілко-
вито уляг домаганню наших
героїв академиків. До сеї
перемоги нашої причинилась
в великій мірі німецька
преса, головнє віденська.
Она то від хвилі увязнення
наших академиків станула
рішучо по нашім стороні,
а коли вже пішла вістка,
що руські студенти поста-
новили ризикувати власним
житєм повстало таке замі-
шанє, що міністер судів-
ництва вважав за потрібне

телеграфічно повідомити га-
лицького намісника про се
заворужене публичної опі-
нії. І так припертий до му-
ру суд не мав іншого ви-
ходу, як випустити всіх
наших академиків на волю
проти своєї власної охоти і
волі, против волі намісника
і краевого маршала, а на-
віть против волі редакції
Słowa Polsk-ого.

„Вість, що завзяте моло-
діжи — пише „Діло“ —
побідило всі ті брутальні
і безцеремонні сили, перед
котрими корив ся доси весь
народ руський, що з мурів
в'язниці вийдуть всі в ком-
плеті, навіть ті, котрих суд
перед 12-ма годинами не
хотів випустити за ніяку
ціну, зігнала перед в'язни-
цю при улици Баторія всю
львівську Русь. Були там
старці і діти, мужичина і
жінки, люди незалежні і
фігури на висших держав-
них становищах. Всі вібра-
ли ся там, без ріжниць ста-
ну, віку і пола, всі ждали
від рана, гордість біла з
кожного лица, а слезою ра-
дості сьвітло майже кожде
око.“

Що хвиля отворяли ся
ворота в'язниці і що хвиля
вивозив віз санітарний бор-
ця, котрого голод звалив
з ніг. Але не стони жалю
добували ся з грудей бра-
тів і сестер, жертви поль-
ської гакати. Ні! гриме і ра-
дісне „славно“ витало не-
дужого, витало побідника.
Того, що діялось в хвили,
коли отворили ся широко
оба крила воріт в'язниці, як
львівська Русь привитала
героїв, не годно описати
ніяке перо. Румив похід.
Таку „улицю“ поставила
львівська Русь перший раз.
Перший раз руський похід
у Львові був тріумфальним
походом побідників. Про-
цїлий сей похід годі писати.
Поліція намірала кіль-
ка разів його розбити, але
супротив незломної постави
учасників походу пофалась.
На переді походу несено
лавровий вінець з синьо-
жовтими лентами, який
сплели наші дівчата сту-
дентки для своїх товари-
шів героїв в честь їх побі-
ди, дальше старші Русини
вели під руки наших зне-
можених чотиродневним го-
лодовим штрайком академи-
ків (кільканадцятьох з них
мусіла стація ратункова
відвезти до шпиталю) і так
серед патріотичних співів
і бесід відпровадив загал
Русинів своїх синів-героїв
до Народної Гостиниці та
перше після 86 годинного
голодовання покріплене.

Честь нашій молодіжи!

Відозва.

З ріжних сторін Австрії
і з позі Австрії приходять
листи і телеграми з приві-
том і виразами почеси для
академиків, героїв україн-
ського народу. Нині ми пе-
ред звітом станули як на-
рід не лишень живий, але
сильний і геройський! Нані
перед очі сьвіта виринули
ми з п'їтьми галицького не-
ту як самостійний народ,
сьвідомий своїх прав! Наше
почутє справедливости по-
казалось правдивіше і

омальніше як законність галицьких судів. Не треба сказати, як сильне і загальне є одушевлення нашої нації. Нема одного товариства, одної читальні, однієї хати, одної одиниці на Україні галицькій і закордонній, що не клонила б ся нині великому вчункови нашої молодіжи.

А коли сторонні люди заявляють глибоку пошану нашої молодіжи, а через те усе українському народові, — то нехай усі наші привіти, усі наші вирази пошани і солідарності загальному українському народові з акцією нашої молодіжи заявляють світові, що ми дійсно народ один в собі, солідарний і готов як іно що наші академіки в тюрмі постоїти або і гинути „один за всіх, а всі за одного“.

Тому нехай всі заяви до нашої молодіжи з усіх закутин нашого краю наспівують як найшвидше, аба іх можна скоренько передати вельми швидко, що днес з напруженням і оживленням глядять на нововідкритий народ.

В тій цілі завязався комітет, якого найближшою задачею буде видати як найскорше історію „Лютого врання від 23. січня до 24. лютого“ на кількох європейських мовах.

Усі товариства, усі читальні, родини чи одиниці нехай присилають свої заяви на руки сего комітету, а він оголосить їх сейчас в часописах галицьких і заграничних, що сего домагаються.

За комітет:

Олекса Купак,
Михайло Яцків,
Василь Пачовський.

Адреса: Василь Пачовський, Львів (Академічний Дім) ул. Сувійського ч. 17. (Всі часи ми просимо о повторенні.)

Перше зібрання Думи.

Кілько пошляків, вішувань, запевнювань виринуло після виборів до другої Думи, які судячи по радикально-революційним настрою більшості послів ні як й вірити не хотіли, що би царська шайка дозволила на зібрання другої Думи. Та на перекір тим всім вгадуваням послі таки зішлись в Петербург і відбули два засідання. Гадав би хто, що з хвилиною зібрання народних заступників настане загальний мир, випочинак після тяжких виборчих висилень, очі загальному звернуть ся туди, куди виїхали їх заступники. Борба загально переїде від тепер на заступників в Думі. Розоружене наступить з обох сторін. Скасується пожеві суди, цар затвердить амністію для політичних засланців, революціонери зложать оружє в надії, що настане правдиво-конституційне життя, в якому можливо буде боротись не бомбами і револьверами, а силою слова так між суспільністю самою, як єї представниками в Думі-парламенті. Та на диво цілого

цивілізованого світа нічого не змінилось в тактиці злочинного рос. уряду. Під той саме час з'їзду депутатів в Петербурзі скрипіли без виїзду шибениці, військовий суд не вгавав в своїй варварській праці, дикі оргії чорносотенців перевищили всі довершені собою злочинства, що аж заступники чужих держав (конзулі) протестували проти нелюдських злочинств чорносотенців (істинно руских людей, або союзу руского народа) в Одесі. І коли додати до сего голод кільканайцяти мільонів населення Росії, можна собі уявити сей розпучливий і гідний найбільшого спочуття стан, який тепер переживає російське (в загальному розумінню) громадянство, а з якого випроводити на кращу путь всіх синів великої Росії покликана царським едиктом друга Дума.

Три четвертині послів (решта бажала, щоб о-сталось по старому) виїшли такими, якими бажав собі мати загаль і які з завзяттям молодця, а з розвагою старця постановили відновити життя своєї щасливої країни. Тисячі народа відпровожували своїх виборців на дворці желязничі, тут же в останнє пригадували їм свої бажання, і після розлуки вертали домів лелючи десь глибоко в своїм серці певну надію на скору полекшу своєму лихови.

А тимчасом зішлись депутати 5 го марта в таврійській палаті на перше зібрання, а тисячі народа облягли палату ненавчє хотіли вдертись до середини. Після релігійних церемоній і бесіди петербурского єпископа, в якій завзивав всіх послів до спільної праці над добром вітчизни, послі зібрались в сали засідань і ждали на міністрів. Зараз таки явилися міністри з Столицином на чолі; після того Голубов, містопрезидент державної Ради (палати панів) завізав членів Думи зложити присягу на вірність цареві. Тепер підняла ся монархісти (праві) і на зазив Крушевана, провідника чорносотенської галоти, крикнули на честь царя, коли тимчасом більшість послів (3/4) сиділи не ворухнувшись ся. Дперва після того вийшли на салу соціал-демократи демонстративно і брали участь в виборі президента Думи. На президента вибрано Головіна, президента московского земства, конституційного демократа, який одержав 331 голосів супроти 91 голосів, які впали на „правого“ кандидата. Після вибору президента, Головін заявив президентське місце і в короткій але різкій бесіді подякував послам за їх для себе довіру. Характерні його слова ми наведемо:

„Воля парламенту, казав Головін, є законом. Тому я з вдякою приймаю припадну мені честь. Хоч ми різнимось поглядами, однак

тенців не мав він на гадці) одна велика ідея, добути краєви конституційні, законні підвалини. Ми всі знаємо в яку тугу народ жде на спасення своїх терпін, але ми знаємо також і се, що спасення для нашої цивілізованої держави і нашого лютого народу може здійснитись тільки сею дорогою, зачеркненою вже в першій Думі і в маніфесті з Октября 1905 р., дорогою соціального праводавства. Засада народнього заступництва єсть могутньою. Показана раз до життя, не може ніколи вже замертти. В порозумінню з волею монарха і надіями краю Дума буде безвинно поступати вперед, доки не сповнить своєї високої і важкої місії“.

По тім слідало справоздане бюджетове міністра фінансів, а на закінчене сказав Головін, що на другий день представить ся цареві, почім і замкнув перше зібрання.

Коли послі опустили сали засідань, побачили перед собою величезну товпу народа який бажав зробити своїм послам головну робітничим сердешну овацію. В поході, який сунув ся в найбільшій порядку, розвинуто багато червоних прапорів, співали маршеву і інші революційні пісні, підносили оклики „най живе революція“, „свобода“, „амністія“, „робітничая кляса“, сипались промови, а послів демократів несено на руках обіймано їх і ціловано, одним словом жителі Петербурга давно вже не мали такого дня втіхи і упоєня хоч не бракувало і тепер козаків з нагайками і брутального їх нападу на спокійний похід демонструючих. Між раненими є також соціалістичний посол Караєв.

Віче в Вініпегу.

З нагоди подій на львівському університеті відбулось дня 10-го марта віче в сали Тов. ім. Т. Шевченка скликане всіма товариствами вініпегської України. Віче отворив д. Шолдра, председателював В. Головацький а секретарем був А. Новак.

Перший промовив т. М. Стечишин. Бесідник обговорюючи події на університеті, нап'ятував безлічність польських шовіністичних газет, відчитав одинокий справедливий голос польської газети Наргзод, дальше говорив про вартість нашої інтелігенції, для якої конечною річю мати свою найвищу школу, про значіння університету для цілого нашого народа, який й тому сам повинен домагатись його. Дальше пригадав початок борби нашої молодіжи в р. 1900 та становище польських верховодів до їх домагань і відчитав шовіністичну промову проф. Дуниковского до польських студентів (на сцені оклики: ганьба). Вкінці бесідник заявив, що коли

легальна борба показала ся безуспішною нехай дальше йде борба новим шляхом. За нею піде всеї поневолений народ. (Оплески).

Т. В. Головацький розпочав промову словами Т. Шевченка „Учіте ся брати мої“ і пояснював, що як раз сей поклик поета відозвав ся в події на львівському університеті, і що послідна демонстрація наших академіків була далеко не такою, як би вони в повній праві могли зробити. Університет удержуєть ся за наші гроші і коли він служить ворогам нашим то краще, щоб його таки всім були знищили. (Оплески). Дальше говорив про кривди наші та болі, про польську господарку, порівняв значіння університету до животворних лучів сонця, про виховуване та користі з університету, яким він тепер єсть. Вкінці звизав всі організації до рішучого протесту і до дальшої праці над усьвідомлюваннем нашого народа свідомістю і правдою.

Д. Шолдра пригадав у часниках віча тамтогорічні барикади, вичислював історичні петиції і доказовав цілковиту безуспішність борби „петиціями“. Супроти теперішньої хвилі нам не треба бути рівнодушними а підняти грімко свій голос, та спомогти матеріально до дальшої борби.

Д. Стефанік вказав на тактику шляхти та вартість і потребу таких людей, як львівські студенти. Дальше говорив про парламент та маршалка Баденьського і про руський парграф „бук“. Вкінці згадав і про канадійські „коопюки“ і читання на руські душі. Та проти сього всього ми повинні протестувати словом і ділом. Козацька кров єще не заммерла в нас“. (Оплески).

Т. Ферлей навізуючи до промов своїх передбесідників говорив про університети у всіх народів, а щоби і ми під тим взглядом не були послідні, тому повинні помочи нашим студентам в їх борбі. До побіди мусить прийти а причинити ся до неї і наш велитень пролетар своїм могутнім кулаком. (Оплески). Приступлено до прочитання резолюції, котру одноголосно ухвалено і порішено заслати через австрійський консулат в двох мовах як протест.

Д. М. П. Березинський оцінив вартість вібрання, пригадав давні часи, коли то народ під проводом Хмельницького розбив ляхські пута, змалював поступовий наш упадок, так, що хоч як чисельні ми тепер нічого не важили в загальній політиці. Ми маємо стати народом високо культурним, а до сего послужить нам наш український університет у Львові. Нуджа та гнет в Галичині перелились вже через край, народ прокинувся до чинної борби а на переді стали наші студенти. Ми повинні помочи їм (мате-

риально і морально, а при мір наш заохотить всіх Русинів в Америці до жертв на славу нашої Руси Української. (Відсвистівано „Ще не вмерла Україна“).

Д. Пінянський виказав всі хитрі заходи Поляків на львівському університеті при помочи яких вони щораз то безличнійше видирали права на тому університеті Русинам.

Т. Лютак своєю дотепною вдачею і виглядом фермерським вказав на лайдацтва які наносять нашому народові не тільки чужі а також і свої. Свою сердечну промову закінчив словами: „Боріте ся“. (Оплескам не було кінця).

Тепер говорив єще раз п. Головацький, а після його промови приступлено до складок. Зібрано \$46.00 і порішено вислати через ред. „Гром. Голосу“.

Забірали потім єще голос п. Сліпченко (родом з рос. України), який порівнював галицьку Україну з російською, сказав, що Никола і Йосиф, обі короновані голови, однакої для нас вартости, ми мусимо стати самостійним народом. Нехай живе український народ.

Вкінці п. Качмарик згадав довгі віки нашого лихоліття, говорив про тутешню політику партій і про вибори з пивом і ковбасою.

Віче закінчилось піснями „Не пора“, „Який то шумний вітер грає“ і Мареніанкою.

З погордою висказує ся про тих ніби патріотів, яких імена як редакторів оголошені грубими буквами в Кан. Фармері.

О сором вам такі і інші патріоти. Закривайте лице перед поглядом українських очей та слухайте ганьблячих вас слів. Ви лише хитрі лиси і шкаралупники, що вічно мріють про бізнеса, поза те ви лише лиси показуєте, та з під лоба дивитесь в атмосферу. Арії.

Бофало, Н. Й.

Не дивно, що бузьки літають, бо вже й близько весна. Ось минулого тижня перелетів бузько-понад хату Григорія Видиша, члена брацтва сьв. Іоана Хрестителя на Блек Рак, Бофало, в. 15. Р. Н. С. і привіс ему сина. Дано йому імя Теодор. На хрестинах гості гарно забавляли ся, а при тім була бесіда про нашу руску церковцю, котра стоїть вже під дахом, і на котру ми так довго ждали. Отже Д. Мидзьян і Ів. Черкас виголосили коротеньку промову до гостей, щоби були ласкаві по своїй можливості дещо жертвувати на тую церковцю. Гості зложили \$15.65. Також на тій гостині не забули і за наш рідний край, та про наших руских студентів, котрих вороги наші замкнули в тюрму за се, що опінули ся о свої права. Ан. Тригуба і Василь Боднарчук зібрали на наших студентів \$8.35. Дали по 1 дол.: В. Боднарчук, І. Черкас, П. Корпан; по 50 цнт.: А.

Болючі крижі і члени

тратять біль і штивність після кількохразового натерття

Д-ра Ріхтера

Котвичним

Пейн Експелером

Фамілійне средство виживане по многих ирках ли літ проти Руматизму, Сіатки, Болю в боці, Невралгії, Болю в горлі і грудях, Болю голови і зубів.

Продають по всіх аптиках по 25 і по 50 центів.

F. AD. RICHTER & CO.
215 Pearl Str., New York.

Тригуба, Гр. Видиш, Ант. Корпан, Ст. Колодій, В. Вонішко, В. Корпан; по 25 цнт.: Ст. Грицина, Гр. Комар, А. Козодій, П. Радковский, О. Флейтута, Ст. Канасевич, Дор. Возний; по 15 цнт.: П. Ткач, П. Фарина; по 10 цнт.: В. Радчук, М. Зембик і Д. Стечик. Разом \$8.35. Спасибі жертводателям.

Оден з гостей.

Жа Еміграційний Дім.

А. Горошак, Кестел Шенон, Па. 2 дол.

Жа Бурсу в Йонкерс. Н. Й.

А. Горошак 2.05 дол. Сі гроші 2.05 дол. як і попередні 2.50 жертвовані о. Підгорецьким відіслано до теперішнього касієра п. Г. Дзядика, Дербі, Конн.

Жа Зосвий фонд

зложили на мої руки члени Бр. Пр. Богор. з Oil City, Ра.. По 50 цнт.: Мах. Фадрак; по 25 цнт.: С. Герлях, Н. Фрас, Нес. Герлях, Ф. Баранський, П. Герлях С. Романчук, Марія Буряк, Ів. Галко, Ів. Фрас, Тео. Олексак, Йосиф Зюбровський, Павло Галайда, Марія Олексак, Павло Герлях, Йосиф Романчук, Анд. Буряк, Ів. Опалка, М. Олексак, А. Турковский, Петро Буряк, Павло Копчак, Орест Буряк, Іван Каршен, Павло Вархоляк, Н. Сінявський, Мих. Бурка. Разом прислали 7.00 дол. Згадані Бр. обіцяють ще зібрати жертви на Бурсу.

Спасибі Вам члени Бр. Пр. Богор. і члени „Р. Н. Союзу“.

Внов. Панове і Пані члени Р. Н. Союзу. Не забувайте за Дім Бурси в Йонкерс, Н. Й. і всі жертви на сю ціль засилайте до:

Mr. Gabriel Dziadik,

Derby, Conn.

а спис до Rev. St. Makar, 11 May Str. Ansonia, Conn.

З поважанем

А. Шаршонь.

Дуже важне!

Дорогі Брати і Сестри:

Повідомляю Вас, що у мене можете дістати всякі молитвенники, рускі і польські словенські і мадарські в дуже хороших і вишайній оправі, пр. в словенській, шкільній і простій і всякі церковні книги як: Евангелії, Службеники, Ізборники, Трєбники, Апостол, псалтир і біблію і катехізми, а також історію Руси і книжочки з ріжними повістками, піснї, колядки, сонники і пр. При більшій замовленні дає ся відповідний опуст. Прому удавати ся до мене, а не до чужих, а я Вам ручую, що моїми книжками будете вдоволені. Свій до свого!

Адрес: J. A. Charkass,

184 Hudson Str., New York, N. Y.

Руска громада церковна

в Нортгемптоні, Па. шукає спосібного маляра, котрий б вмів артистично намалювати і позолотити іконостас в їх церкві. Зголосити ся писемно, чл. лачно на адресу:

Rev. N. Dmytrow,
Northampton, Pa. 11-12

Отець духовний „Союза“:

О. Стефан Макур, Phone 46—12
11 May St., Ansonia, Conn.Головний Уряд „Р. Н. С.“ на
роки 1906—1908.Председатель:
Бонестантин Кирів,
140 Essex St., Jersey City, N.J.Місце-председатель:
Іван Парилляк, Terryville, Conn.Касієр:
Алексій Шаршонь,
524 Pine & Franklin St., Shamokin, Pa.Секретар фінансовий:
Семен Ядловський,
Box 76, Jersey City, N. J.Секретар рекордовий:
Теодозій Лабовський,
Box 76, Jersey City, N. J.Радні:
Т. Талпаш, Shamokin, Pa.
Лев Моніта, Lansford, Pa.
Михайло Беля, Holyoke, Mass.
Матій Семенюк, Sayre, Pa.
Андрій Овсак, Trauger, Pa.
Ф. Поливка, Hazleton, Pa.Контрольна Комісія:
О. Лев Левицький, Minersville, Pa.
Осип Стеткевич, Olyphant, Pa.
О. Каладукка, Jessup, Pa.Головний організатор:
Семен Ядловський,
Box 76, Jersey City, N. J.

Вступайте до Союзу!

„Союз“ — однією русько народна організація в Америці.

Приймає членів від 1 року до 40 літ життя.

Вступне після літ.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

Посмертне за мужа \$1000.00,
Посмертне за жінку \$400.00,
Посмертне за діти від 15.00 до \$300.00.В разі утрати: а) обох очей ніг або рук \$1000.00,
б) одної руки, ноги або ока \$200.00.

Сам отець родини в шпитали божественних, Союз платить що року родині \$150.00.

Хто хоче вступити до Союзу, мусить вписатись також до братства, яке належить до Союзу.

Важне для чл. Секретарів Р. Н. Союзу.

Повідомляю раз на все, що всі гроші належачі до каси Р. Н. Союзу посилає ся так: на money-order-ах або чеків випи-сує ся імя Alex Sharshon, Shamokin, Pa. Дальше так виписаний money-order або чек не посилає ся до Голо-в. Касієра, але враз з виказами до Голо-в. Секретара. Головний секретар опісля відсилає їх до Голо-в. Касієра.

С. Ядловський,
Голов. Секретар.

Оголошене.

Отсим повідомляю Вас ПП. Секретарі, що при-ймаючи нових членів до Руського Нар. Союзу маєте від кожного нововступаючо-го відбирати: 1) вступне пі-сля літ, так як було перше, 2) за грамоту 25 цнт., 3) відзнака 75 цнт., 4) кни-жочка 10 цнт., 5) на фонд резервовий 2 цнт., 6) фонд

бідних 1 цнт. і 7) фонд на-родний 1 цнт. При вступі нових членів маєте уважа-ти, аби члени були здорові, чесні і добрі Русини і щоб не перевищали 40 літ жи-тя. Ті, котрі мають вище 38 літ а не скінчених 40, мають предложити метрику родження або який инший документ, котрий би по-свідчив про їх вік.

С. Ядловський, голов. секретар.

ВАЖНЕ!

До Вп. місцевих Урядників Рус. Нар. Союзу і всіх членів. взагалі!

На підставі ухвали ІХ. головної конвенції Руського Народного Союзу відбувшої ся в Scranton Pa. повідом-ляю сим вас, що буду на-становляти місцевих ор-ганізаторів Р. Н. С. Хто з пп. урядників або членів схоче зайнятись ор-ганізацією своїх рідних братів-Русинів нехай сейчас зголосить ся до головного організатора. Пп. місцеві секретарі мають першеш-ство.

С. Ядловський,
головний організатор,
Box 76, Jersey City, N. J.

Повідомлене

для всіх відділів Р. Н. Союзу.

ПП. Секретарі!

Отсим повідомляю вас, що кожного місяця на-лежить ся повідомити мене: хто був прийнятий до брат-ства, хто вимазаний; хто був прийнятий з переступ-ним листом, а хто взяв пе-реступний лист; хто змінив посмертне на скільки і ко-му записав; хто оженив ся; хто помер; скільки членів повістало в братстві на ці-ле а скільки на половину посмертного. — Всі такі зміни треба написати на Місячний Справі, т. е. на картці, котра прийде вам з кожним розметом і ту картку по кожнім мі-тингу або найдальше до 29-го заслати разом з де-кляраціями і переступними листами, если які будуть, на адресу:

Theo. Labowsky,
Box 76, Jersey City, N. J.

Після тої місячної спра-ви прийде вам слідуєчий розмет, а котре братство не пришло такого повідомленя на час, то его розмет буде такий сам, який був поце-редний, а члени, котрих братство хотіло прийняти або вимазати, не будуть прийняті ані вимазані аж доперва на другий місяць, бо на 30-го замикає ся ра-хунок членів і розсилає ся розмет.

Теодозій Лабовський,
рекорд. секр. Союзу.

Читайте!

На підставі ухвали Конвен-ції „Союза“, кожде братство приналежне до „Союза“, по-винно мати отсі книжки:

- 1) Книжку членів (Ізено-слов).
- 2) Книжку місячних скла-док.
- 3) Книжку касову і прото-колову.

На сі книжки повинно кожде братство заслати 5 доларів до каси „Союза“.

Увага

для секретарів місцевих братств і відділів „Р. Н. Союзу“.

Понеже секретарі місце-вих відділів і братств безу-станно домагають ся ста-тутів і грамот членських від голов. секретарів і в деяких своїх писмах до-кучають гнівно голов. уряд-никам, длатого звертаю їх увагу, що такі секретарі роблять се не розсудно і безпідставно і тільки заби-рають дорогий час на від-писуване листів і опрагда-ля, та зражають головних секретарів до праці. Звер-таю їх увагу і на те, що діловодство в „Союзі“ че-рез реорганізацію дуже у-труднилось і через те го-ловні урядники мають що раз то нову працю, якої годі було сподіватись, а кожда така праця забирає немало часу. Описати се докладно трудно, хіба бу-де можливо устно розпові-сти при справозданку набу-дучій конвенції перед де-легатами. Се раз.

Друге, нових статутів і грамот голов. секретарі ще не мають готових, а тодла-того, що Головна Конвен-ція поручила Головному У-рядови, щоби нові статуті дати обробити леови, щоби они годились з зако-нами Сполучених Держав і щоби були перетолковані на американський язык і в двох языках друковались. Леов, до якого лиш в тій справі удались, статутів напих ще не справив. Так само Конвенція пору-чила, щоби видати нові грамоти в кольорах для всіх членів „Союза“. Отже статуті і грамоти, сі най-головніші річі для нашої організації, котрі деаким членам або секретарям ви-дають ся дурничкою, за-брали дуже багато часу. Хо-дить не о се, аби статуті і грамоти були о місяць чи два скорше, але аби були до-кладно зроблені так, аби не треба було їх всегда на кожній конвенції переми-нювати. Грамоти членські ми дали до друку одній поважній фірмі в Нью-Йор-ку еще в місяць Септем-брі, але через страйк ре-бітників-літографів, котрий тягне ся вже кілька міся-ців, та фірма нам роботу не віддала еще до сего ча-су, а також жадна фірма не хотіла зробити з нами контракт, щоби на означи-ний час скінчити роботу. Отже як статуті „Р. Н. Союзу“, так і грамоти не будуть скорше готові як при кінці місяця лютого або в марцю. Но скоро ми роботу сю відберемо, так сейчас вишлемо їх всім від-ділам для всіх членів.

Члени, котрі не набу-ли грамот членських, не-хай будуть спокійні, бо се їм не перескажас бути чле-нами „Союза“. Всі члени сли сповняють свої обо-вязки суть забезпечені на посмертне таке, яке послі-дна Головна Конвенція у-хвалила.

К. Кирів,
голов. предс.9. 104. КВІТ \$1000.00
на тисячу доларів, котрі п. Алек-сандер Валевський отримав яко по-смертну заповітку по жєні Парас-лі з Головної Каси Руського Наро-дного Союзу в Америці.
St. Louis, Mo. дня 20 Feb. 1907.
Алекс. Валевський.Свідки { Мх. Ридзик,
Тимко Макара,
Від місцевого Уряду Руського На-родного Союзу в Америці.
Відділ (число) 14.
Стефан Шудяк, пред.,
Григорій Копча, секр.Ч. 129. КВІТ \$400.00
на чотириста доларів, котрі п. Ми-хайло Дрань отримав яко посмерт-ну заповітку по жєні Анні з Го-ловної Каси Руського Народного Со-юзу в Америці.
McAdoo, Pa. March 9 1907.
Михайло Дрань,
Свідки { Димитрій Банітула
Осиф Когут.Від місцевого Уряду Руського Народного Союзу в Америці. Від-діл (число) 7.
А. Банітула, председатель.Ч. 133. КВІТ \$400.00
на чотириста доларів, котрі п. Юлія Хавин отримала яко посмерт-ну заповітку по мужу Івані з Го-ловної Каси Руського Народного Со-юзу в Америці.
Rhone, Pa. 1907.
Юлія Хавин.Свідки { Теодор Гулик,
Іван Тарас,
Від місцевого Уряду Руського На-родного Союзу в Америці. Відділ (число) 29.
Стефан Беднар, пред.,
Тимко Гулик, секр.,Ч. 136. КВІТ \$15.00
на п'ятнадцять доларів, котрі по Діонізію Астряб отримав яко по-смертну заповітку по доньці Марії з Головної Каси Руського Народного Союзу в Америці.Свідки { Арсеній Патрош,
Антоній Астряб,
Від місцевого Уряду Руського На-родного Союзу в Америці. Відділ (число) 55.
Макарій Смичко, пред.,
Андрій Слабик, секретар.

Рух в відділах Р. Н. Союзу.

Оголошене.
Братство сьв. Іоана Крестителя, відд. 62, в Monessen, Pa. подає до відомості, що хто з членів не виплатить одного розмету, сей буде вичеркнений з бра-тва і в Р. Н. Союзу. Член, який в ва-жній причині не може явити ся на мі-тингу мусить повідомити уряд чи хоче і на дальше належати до братства.
Д. Федорчак, предс.
237 E. shoemaker Ave. Monessen, Pa.
Д. Федорчак, секр.Оголошене.
Братство сьв. Володимира, відд. 108 в Нью-Йорку подає до відомості, що мі-тинги від тепер будуть відбуватись в галі Congress Hall, число 155, С. Ave. поміж 9-им а 10-им Str. Місячний мі-тинг у новій галі відбуде ся дня 16. марта 1907. точно о год. 8-й вечером.
З. Довганюк, предс.
Я. Корват, секр.Оголошене.
Братство сьв. А. Ніколая відд. 53 по-відомляє, що хто з членів через два мі-сяці не буде платити, то того вичеркне-ся з братства і в Р. Н. Союзу. Мітинги відбувають ся кождої другої неділі по першій о год. 1 і пів по пол. Місячне мусить кождий віддати на мітинг особ-но.Н. Войтович, предс.,
Н. Пейко, секр.
Оголошене.
Братство сьв. О. Ніколая, відд. 88, в Обори, Н. Й. вибало на рік 1907 слідуєчий відділ: М. Полянський, предс. С. Мельник, заст. предс., Т. Ротко, секр., І. Тиханч, касієр, С. Горощак, заст. кас., І. Торбай і І. Пятель, дозорці хо-рих, В. Росинко, А. Дивіан і Д. По-лянський, контрольна комісія, Н. Гор-баль, капітан, І. Бигуняк і М. Фалат, хорунжі, С. Баріант, дверник, Д. Ру-шак пиславець.
М. Полянський, предс.
Т. Ротко, секр.
29 Cross Str., Auburn, N. Y.

Оголошене.

Братство Успенія Пр. Богородиці, відд. 33 в Нортгемптон, Па. подає до загаль-ної відомості, що брацкі мітинги пере-ложено з п'ясної на четверту неділю кожного місяця. Початок як звичайно.
М. Петрик, секр.

Оголошене.

Братство сьв. АА. Петра і Павла відд. 6, в Брансвіл, Па. подає до загальної відомості, що брацкі мітинги відбуде-ся дня 24 го марта с. о. Хто не явить-ся на мітинг, буде вичеркнений з бра-тва і в „Союзу“.

Ів. Петришко, секр.

Оголошене.

Товариство „Зоря“ в Нью-Йорку відд. 69, Р. Н. С. повідомляє отсим своїх членів, що місячний мітинг відбуде-ся в суботу дня 23-го Марта. Члени, що не вложили кавці і не виплатять роз-мету на тім дні, як також ті, що не виплатять довгів за Союз, будуть без-условно вимазані.

За відділ
А. Корпан, предс.

Оголошене.

Братство Усп. Пресвь. Богор. в Ойл Сіті, Па. відд. 139 повідомляє всіх сво-їх членів про квартальний мітинг, що відбуде ся вже 14-го цвітня в галі І. Фрппа. Пригадуйте ся всім, аби при-йшли і виплатили задебитості, в проти-вній разі будуть виключені з братства і Союзу. Хто не прибуде заплатити 50 цнт. кари в Франкліна, а 1 долар в Ойл Сіті.

Йос. Романчак, секр.

Де є?

Хто хоче шукати своїх крайнів че-рез нашу газету, мусить заплатити 25 центів за кожде оголошене наперед.

Просимо о інформації
дотично Урбана Новицького. Покійний родив ся в Камініці Струмилівій в Га-личині 1826 року. Був бльондин серед-ного росту. Скінчив школу виділову, в 20 році вступив до війська. 49 літ сему назад виїхав в одним оберстом як служачий до Чикаго в Сполучених Держ-жавах. Від 44 літ не писав нічого до краю. Помер рік тому назад. Хто би знав де небіжчик номер і серед яких обставин, зволить сейчас написати до редакції „Свободи“.10-20 Swoboda,
184 Hudson Str., New York, N. Y.Попишуку
своєї сестри Пайзи, яка два роки то-му прибула до Америки. Походить з села Куляшного, повіт Сянік, Галичина. Хтоб про нею знав, або она сама, най-пише на адресу:
Max Kuper, Glen Carbon, Pa. 11—14Попишуку
своєго брата Лілі Свизьку Юсипів, ро-дом в Краснотавець, сянчинського по-віту, в Галичині. Тамтої весни прибув до Канади. Хтоб о ній знав, або він сам, зволить зголосити ся на адресу:
Andrzej Swyszcuk,
Box 345, Trail, B. C. Can. 11—14Шукаю
товарижів життя, чесної руської дітви-ни в віці 20 до 35 літ. Я єсьм Русин, родом в Галичині, маю 30 літ; єсьм стальмахом з фаху і маю статую роботу, при якій працюю четвертий рік. Про-сить ся писати, влучаючи фотографію на адресу:
Demtr. Jaworski,
276 East King St., Toronto, Ont., Can. 11—12Попишуку
своїх братів Стефана і Івана Березов-ських, родом в Долині, Галичина, Те-одор Сеник, котрий менше в селі Кор-чані, пов. Стрий, Галичина. Хто би знав о їх адресі, прошу ласкаво доне-сти на адресу:
К. Кирів,
140 Essex St., Jersey City, N. J.Де суть
Андрей Кіт і Андрей Шинра, родом в Книгинич, пов. Стрий, Галичина. Они мали оставати в Сант Амбой, або Перт Амбой, Н. Дж. Хто би знав о таких людях, зволить ласкаво донести на а-дресу:
К. Кирів,
140 Essex St., Jersey City, N. J.Шукають роботи.
1) Русин, учитель, самотній, літ 26, готовити по руськи, польськи, німецьки, сербськи, хорватськи; 1 місяць в Америці.
2) Столяр, літ 45, 4 роки в Америці.
3) Марубок, літ 20, зміє по руськи, польськи і домо по англійськи, 1 і пів року в Америці — до стору.Хоче женити ся
молодий робітник, Русин в Галичині, має свій дім і два дити, а також ста-лу роботу (2.75 дол. денно), в письмен-ною дітяною в віці 20 до 25 літ. Про-шу писати на адресу:
Nuk Arseniak,
Prague St. bet Russia & France Ave.,
San Francisco, Cal. 11—12

Дописи.

Нью-Александрія, Па.
Досить буде дописей в Свободі зі Стейтів і Кана-ди, що я їх начитав ся, а еще жаден брат Русин не читав о тім, як то в році 1902 прилетіла зазуля і сі-ла собі на дубі на одному горбочку та стала кувати. Русини зрозуміли сей по-клик зазулі і двох з них ро-дом з Галичини взяли піку і шуфлю і зачали шукати за скарбом. Не довго пра-цювали а вже й показав ся сей скарб, а був ним м'я-кий уголь. Повстала майна, а в ній робило коло 15 Ру-снів. Завязали ми братство, а потім приїхало до нас більше народа, компанія побудувала для кілька со-ток родин помешкання. Там-тої осени повстала друга майна і дуже добре йде ро-бота. Уже нас єсть тут кіль-кадесят Русинів, а число наше Р. Н. С. йде в гору. Побудували ми вже і цер-ковцю, тільки священника сталого дасть Біг. Коло Нью Александрії є доста плеї-зів на роботу в майнах. За-рабляють від 2 до 5 дола-рів, або 40—50 доларів на пейду. А пейда що два таж-ні. Наші Русини роблять тут по кілька років і зароб-ивши гарний гріш верта-ють до старого краю. Ко-трі Русини не мають доброї роботи, як то я вчитав в Свободі, що роблять за \$1.25 най ідуть сюди. У нас ро-бота вонкова \$1.50, можна дістати роботу при коке-ових печах, при мулярах і іншу роботу. Штрайку не-ма. Хто би ся хотів дові-дати щось більше за робо-ту най пише на адресу:
А. Круль, член Союзу
Box 176 New Alexandria, Pa.З Йонкерс, Н. Й.
Минушого року приї-хав я до свого брата на Ворден, та як прикро бу-ло мені дивигись на його нужду. Захорював на очі, деякі гроші мав, видав на докторів та вже 4 роки не робить. А має шестеро ді-тей і жену. Хотів віддати діттей до сиротинського до-му, та мені заль стало їх і я дав йому трохи гроший та дав свій годинник на ліцитацію. На конвенції Союзу наш делегат Ст. Ратко розповідав тік-етів за 34 доларів, а я сам продав решту тікетів в Нью-Йорку. Всіх гроший було 80 доларів, які я вислав своїмю братові. Годинник виграв Яков Стиржан на No 440 тікета. О. Стефано-вичеві, головному урядови і всім делегатам і тим, що купили тікети складаю сер-дечну подяку.

В числі 10 „Свободи“ вчитав я в дописи в Вандергріфт, Па. що є ще такі Русини що, висту-пають проти Р. Н. Союзу. Аж лачно чогось. Таж се наша сила, наш порату-нок. Неоден каже що в асеккурації дістає гроші ще за життя, як буде пла-тив через 20 літ. Але чи ти зробив з Богом контракт, що будеш жив п.е 20 літ? Не даймо ся брати підду-рювати різним агентам, бо вони за се добре плачені. А ви члени Р. Н. Союзу дайте щоби на другу кон-венцію було в дое тільки членів як було досі. Кож-дий з нас щоби тільки по одному придбав, а було б нас два рази тільки.

Здоровляю читачів Свободи.
Никифор Думак,
член Р. Н. С.

О хрунівстві.

СЛОВО.

Любов з'обов'язує після можливості ближнього від великого зла ратувати; а що всякий злочин єсть дуже великим злом, проте особливо перед злочинами належить всіх охороняти.

Між народом руским в Америці, в останніх часах як яка зараза зачав скоро розповсюджуватись оден з найстрашніших злочинів, — імя ему хрунівство. Поки що, чи то з недбалства, чи з ліности мало хто проти сеї язви виступає, сьвітські кажуть, що не до них а до попів належить словами злочини поборювати, — та любов християнська з'обов'язує чень всіх, як попів так і сьвітських.

Попи знов, хотай бачуть згубні наслідки сего злочину, їм се байдуже, наколи ані недільне ані сьвяточне євангеліє о сїм злочині не згадує тай наколи в підручниках до шабљонових проповідий подібного заголовку не подають. А певно більшу малиб за службу перед Богом і многим промостилиб дорогу до спасення, еслиби вмисто виливати свою жовч на всяких ієстів (про тих тоже недільні євангелія не згадують), взялись до щирої праці та старались своїх „возлюблених“ парохіян очистити від хрунівства, памятаючи, що лучша поправа явна як любов тайна. — Слі со- грішити брат твій, поправ его.

На жаль треба признати, що гдекотрі попи з по- за плечей дячків або платних писачків сеї злочин навіть попирають, і знайшлись тоже газетки, котрі хоть злочинства і п'ятки не похваляють, то ніяк не можуть здобутись на відвагу чи охоту виступити проти мерзкого хрунівства; та за те „найпобожніші“ (але з другого кінця) газетки зачинають аж пріти в обороні хрунівства і послугують ся відповідними средствами, а то ложею, клеветами і очерненням. Самозвані миротворці вже відій і те забули, що не лиш ложне і злобне посуджуване є очерненням, але так само очернення є оборона злочину через підступ, викрут або лож. Лише звичаєм людий безличних єсть, коли їм проступом докажеться, викручувати ся. (Gloss. ad Cassiod.)

А сего власне звичаю придержують ся ам. русс. миротворці, котрі причину своїх явних злочинів звалюють на людий — як то каже ся — Богу духа винних. — Від таких осібняків годі сподіватись, щоб хрунівство поборювали, ониж его „защитають“, тож хотя не хотя перший лучший чоловіг повинен сю язву перед очі людям поставити тай глядати проти неї лікарства, заки другі усьпінніше до сего забереуть ся.

* * *

1. Хрунь означає найбезхарактернішого і найпідлішого чоловіка. — Сказати комусь злодій, розбій- шако, се в порівнянні зі словом „хрунь“ щось мало- значне, бо слово хрунь означає не лише злодія, роз- бійшаку, але і клеветника, і фарисея і ошуста і зрад- ника і т. д. і т. д. Се слово служить до означення всіх злочинів разом, се слово єякби стеком, кльоакою вся- кого плюгавства. Дятого хто злодій, то він еще не хрунь, але хто хрунь то певно і злодій; він розбій- шака і злодій і скритий безбожник і ошуст і т. д. Біль- шого плюгавства від хрунівства на сьвітї нема, дя- того і нічим так на сьвітї люди не брідять ся, як хрунівством. І між Русинами та хороша кинула ся і чіпає ся она найскорше темних людий, піяків, заро- зумілих недоуків дячків а навіть гдеяких затверділих гр. кає. священників.

Сеєя хороша хрунівство, то гірша від парків, бо парки лише бідних жидів в старім краю чіпають ся, а хрунівство то навіть християн і то ще в Америці. Хрунівство гірш від холери, бо холера нищить лише жите, а хрунівство нищить і жите і славу і почуте єсправедливости і навіть душу, а ширить лише одно, а то безконечну темряву. — Давніше хруні жили більше одиноко, кождий на власну руку хрунів, як умів, але рускі хруні в Америці посунались в хру- нівстві дальше, бо зачали лучити ся в брацтва а на- віть хрунівські газетки видавати.

2. Почім хруня пізнати. Щоб хто не мислив, що хрунь то якийсь дивогляд тілесний, належить завча- су пригадати, що до вигляду поверховного надто раз- ачих неправильностей у него нема, але за те в цілім сего слова значіню єсть він дивоглядом духовим і мо- ральним, так багато всяких неправильностей під сим другим виглядом в нїм накопичено. — Що до вигля- ду мало чим різнити ся від прочих людий, лише ви- раз лица у него тупіший, та глупковато безличний, очі тумановаті, або блудні, або хитрі а непевні, з ці- лого укладу лица пробиваєсь вимушене, удаване, не- щирість та облесність. Знаменне се, що переважаюча часть хрунів має вигляд налєгових п'яниць та звих- нених морально осібняків. Голос глибокий, горляний прагадуючий хрунькане.

В розговорах яраджують велику глупоту і заро- зумілість, хоть нічого не знають, всетаки силоміць хотять уходити за всезнайків; найбільше любять ба- лакати о знакомстві з попами та дяками, о старих вірах (таких, як в їх селі), о ласках царських, о тру-

дах при закладанню парохій, брацтв і т. п. Але хоть хрунь уперто і сотний раз оповідаєб тобі про те са- ме, то годі го зрозуміти, о що ему властиво ходить, бо він і сам себе не розуміє. — Любить обкрадати людий з часу; приходять до чоловіка ніби за радою, а тимчасом хрунь після поради честного чоловіка ні- коли добровільно не піде, а за те з своїми дурними радама силоміць всім всюди напихає ся. — На всяких вібраниях і мітингах всяким добрим внескам противлять ся, хруньканем, криком і вересками оказують своє не- зволене. — Наймилішим для хруня занятєм плюга- вити і чернити людий невинних, а вже за геройство собі почитує, сля ему удасть ся обкинути болотом людий визначніших.

Хрунь не зачіпає таких, котрі мають силу в ко- роткій дорозі з ним справу зробити, але нападає і плюгавить тих, котрі або суть за далеко, або вже не живуть, і проте не суть в стані особисто боронити ся; або нападає і на найблизших, числячи на те, що свій ему стерпить, бо сля не стерпить, тогди хрунь удаю- чь побожнього, буде знос плюгавити: ади — морав свій, а скаржить і процесує бідного. Хруні суть вели- кими героями супроти слабших силою фізичною, або проти тих, що терпеливо їх напади зносять, тогди вже не то людий не встидають ся, але і Бога не боять ся; тогди у них правдиве живо а всякі правила чи то єсправедливости, чи то морали в кут; та за те не- імовірно боязливі, скоро лише побачуть якусь погро- зу реальну от хотьби поліцай, а вже і ніг під собою не чують, наколи сьї поліцай за обшавку возьме.

Всео що бачать поверховного у чужих, хрунь любить похід небеса вихвалити, а що рідне плюгави- ти, але коли вже своє гніздо через верх обкаляє, тогди бере ся і до найблизшого вихваленого. — Хрунь че- сти не віддасть нікому, хіба невольничю, надійде по- при тебе, удає що не бачить, в другій бік ся відверне, але за те той сам хрунь за шклянку пива готов і най- більшому ворогові навіть з другої сторони дуже ве- лику честь віддати.

Хруні найбільше чигають на з, аби наділять- нійших, найчестніших і найлучших Русинів — Укра- їнців болотом очернення обмарати, щоб між Русинами не було таких, за котрих проводом мігби тягнути ся нарід і котрі моглиб приміром присьвічувати. А за те витягають на верх публично знаних з безхарактерно- сти, підлюти і фарисейства людців, щоби в сьї спо- сіб з'огидити свій нарід в очах людских. Хоть сего устами не голосять, але ділами кличуть: дивіть хто у нас твердяків на верха, бо Русини лучших не мають, а се вже найбільше у нас сьвітило, що у иньших на- родів за свої проступки в криміналі би гнило.

(Дальше буде).

Вечерок в Скрентон, Па.

Дня 9-го с. м. відбуло ся в Скрентон, Па. аматорське представлення, получене зі сьпівами і декламаціями.

Вже о 7-ій годині вечер зачали гості сходити ся до Music Hall і заповнили ве- личезну салю по береги. Мо- жна було бачити людий з Тейлор, Оліфанту, Донмор і других дооколичних плеї- зів. Було висше 600 уча- сників. Позаяк штука те атральна була досить ко- ротка, проте приступлено до виконання програми не о 7-ій годині, як було оголо- шено, але аж о пів до 9-ої. Трохи тут мала місце і не- точність аранжерів.

Вечерок отворив о. М. Яцкович гарною промовою до вібраних гостей, вказу- ючи, що нинішний вечерок се факт, що і американська Русь живе і розвиває ся культурно і може поведи- чатись своїми здібностями на рівні з другими славян- скими народами.

Опісля відсьпівав хор, під диригентурою п. Й. Гу- менюка, пісню „Підкарпат- скі Русини“ досить удачно.

Дальше виголосив при- вітну декламацію з вер- вою Ол. Монтляк, накли- куючи при кінці стиха на- рід руский до науки і не- дураня ся свого слова словами Т. Шевченка: „У-

чіте ся брати мої, думайте, читайте, і чужого научай- тесь, свого не цурайтесь“.

Опісля відсьпівав хор „За Русь стаєм ми до бою“ ду- же миловучно.

Відтак приступлено до театральної штуки „Хто винен“.

Вже сам заголовок шту- ки дає нам питанє, але дій- шовши до кінця таки справ- ді не знаємо хто винен. О- бразець взятий з життя ма- ломіщанського в Галичині, де дівчина полюбивши двох парубків, не знає за котро- го вийти, бо обох однаково любить і они єї також; вкін- ци вибирає багатшого Пе- тра а відказує Іванові, че- рез що скоїла ся кровава драма. Іван за невірність убиває Марійку з пістолета, за що дістає ся до кримі- налу, а Петро божеволіє з утрати дорогої любки. Ма- рійка умираючи, прощає Іванові і зве его невин- ним.

Головні ролі відіграли слідуєчі особи: П-на Т. Ба- ковська в роли Марійки ви- вязалась знеменито. Чистий голос і природне заховане ся, смуток з причини грізь- би Івана і пестощі з Пе- тром вражали публику вдо- воляючо.

Не менше добре відіграв ролю Чайки, вітця Марій- ки, Т. Шеремета. Наївний собі старушок з повільною бесідою і згорбленим хо- дом бувби вдоволів публі- ку дуже добре, але не був

відповідно схарактеризова- ний, так що замість бога- того господаря подобав рад- ше на цигана, вдягнувши жовту камізелку і сурдут з численними блискучими гузиками та довгу чорну перуку.

Мати Марійки п-на М. Кара своєю повагою та до- радою а опісля сильним жалісним плачем вивязалась в своєї ролі немовби справ- ді відчувала долю своєї дочки та бачила страшний єї кінець.

Ролю Петра відіграв М. Югас а Івана І. Кирилюк. Оба любовники, Марійки, ривалі, виглядали як справ- дішні герої свого шастя. Оден мстить ся за невір- ність зі зьвірским виглядом, але з розмислом стріляє лиш до Марійки щадячи Петра як невинного, в часі їх обіймів; другий, помимо утрати дорогої особи, має на стілько притомности, що хапає Івана і притримує, борючи ся з ним, поки не прийде поліція. Роля Петра в останнім акті була до- сить трудна, однак М. Ю- гас зміг її вірно віддати. виступаючи на сцені як божевільний, декуди навіть аж пересажував, що за- мість співчутти его недоли, побуджало публику до сьміху.

Поменші ролі грали з відзначенем свати Д. По- піль і М. Глух. Було до- сить сьміху, коли поприхо- дили п'яні сватати Марійку за Івана.

Дальше виступали в ко- ротких ролях: І. газда Ол. Монтляк, П. газда М. Шу- такевич, І. поліцай Ф. Пін- дзюла, П. поліцай Г. Па- раска, І. парубок М. Бур- дзак, П. парубок Т. Назар. Веі ті грали більше дя характеристики, бо ролі їх взагалі малі. Поліцаї були попрібрані за жандармів.

Між І. а П. актом декла- мовала дівчинка Юлія Ма- нус „Зазив Русинів до бо- ю“ і сьпівав хор „Гей пра- цюймо рускі діти“.

Між П. а III. актом „Зьві- зди гаснуть, сонце сходить“ дуєт — сьпівали Ів. Рудий і Юл. Манус.

По III. акті відсьпівав хор „Нім ся викотить поранне сонце“ і декламовала Анна Гринда, дівчинка, „Рідна мова“.

Притім мушу зазначити що публіка, взагалі моло- діж, якої найбільше появи- ло ся на представлення, а котру стягнуло до галі не- так представлення як бал, не хотіла переняти ся шту- кою як слід, але чи треба чи не треба — сьміяла ся; навіть там де сумна сцена коли Марійка умирає, не падила свого сьміху, бо видаючи заплаканого Чайку, що втирає ся полою плача і заедно клякав і вставав — таки на добре реготалась.

По представленню музика заграла і охочі до танцю пустили ся по широкій га- лі, витинаючи кадрили та мадара.

Представлене і бал були зладжені на дохід гр. кат. рускої церкви сьв. Ів. Хре- стителя. Проте і цілий акт вечерка був дуже любля- ний. Вибрано пісні і декла-

мації такі, щоб не могли вколоти деякого москвофи- ла, як би там припадкого затряс ся. Але за те по представленню наші браві козаки з Тейлор та з Пайн- брук завели свої україн- скі пісні, та „Ще не вмер- ла“, „Не пора“, „Який то вітер“, „Соколи, соколи“, „Гей Українці встати час“ і иньші лунали живою стру- ю по галі.

Дохід з вечерка випав добрий, бо заохочені тим аматори наміряють по Ве- ликодни виставити другу штуку театральну.

Пожаданим би було, щоб з таких доходів кинути, я- кусь пайку і нашій страж- даючій матери Руси в ста- рім краю, яка тепер потре- бує великої помочи в борбі з Ляхами, а тоді показали ся між американськими Ру- синами не лиш культура але і патріотизм.

В. Г.

Просимо усіх хто має посилати нам гроші, поси- лати їх або поштови- ми моні-ордерами або драфтами на Нью Йорк а не чеками, бо ми від одного чека мусимо пла- тити 10 центів за сколек- товане а кромі сего на такі чеки не можемо діста- ти грошей через два тиж- ні, бо стільки менше бі- льше треває сколектоване не Нью-Йоркского чека.

Редакція „Свободи“.

„Червоний Прапор“

ілюстрований суспільний, політичний, науково-літературний, соціально-демо- кратичний тижневик.

Коштує на цілий рік в Ам- рикі 4 дол.

Гроші і писма засилати до Редакції „Червоного Прапора“:

Тернопіль, Друкарня Поділь- ска (Галичина Австрія).

„Червоний Прапор“ буде служити інтересам працюючого пролетаріату. Виходячи в біжучій році, в значно роз- ширенім обсязі, „Червоний Прапор“, буде уділяти багато місця подіям в Росії, де усі народи великої імперії борять ся з темною силою „істинно руских“ роз- бійників. „Червоний Прапор“ буде стара- тись ся помічи народам Росії, освільчу- ючи правдиво тамовні події і роботу всіх політичних партій, уділяючи місця критичним увагам о тактиці і програмі соціалістичних фракцій не виключаючи найскайніших. „Червоний Прапор“ буде рівночасно понакомлювати Укра- їнців великої Росії з їхніми братами в Галичині, Буковині і Угорщині, де рів- нож йде боротьба за людські права.

Помимо того, що „Червоний Прапор“ поміщує також російські статі, буде він приступний не лише образованому інтелігентові, але і кождому селянинові і робітникові. — В склад редакції уїї- шли видійні писателі і публіцисти ро- сийськіх поступових видаєнств. Імена їх будуть подані в слідуєчих ном. на- шой часописи.

Ред. видавцє: Яцко Остапчук. Відвілюний ред. Андрух Гарматюк. 10—12.

На продаж

28 моргів землі в Устю Ру- скім за дуже дешеvu ціну.

Голоситись до: -15 D. SALEY, 901 Stratford Ave., Bridgeport, Conn. У него дістанете ріжн книжки.

КАНЦЕЛЯРІЯ Адвокатско-Нотаріальна в справах краєвих і амери- канських Ф. С. Остаповича, б. урядник ц. і н. австрійск.-угорск. Конзуляту в Н. Й.

Переправджує всім справи судові і спадкові виконує повомощія контракти купівля і продажі а легальностю консу- лярною і п. р. залагоджує повинности войскові, ульєнені від ціанєнь, контролює як також асєнтеруючи в Америці уді- ляє поради во всіх справах краєвих і Американських.

Посилка грошей певна і скоро. Спродаж карт корабельних і колівних. Номінає гроші в безпечних Банках краєвих і американських. Ма відповіди залучати марки поштові. Адрес:

F. S. Ostapowicz 126 2nd Str. New York, N. Y.

Всячина.

Два приятелі — школярки в Ст. Луїс, умовились відобразити собі життя. Одна з них опустила без причини школу і дістала за се догану. Десятилітня дитина взяла собі се так до серця, що зажила карболом вого квасу і вночі померла.

Всякий чоловік посідає 150 костів і 500 м'янів (м'яшкулів); вага крові дорослого чоловіка вносить 30 фунтів. Серце є звичайно 15 центиметрів довжечі; ударяє 70 разів на хвилину, 4.200 разів на годину, 36,792 разів на рік. Кожен удар серця проводить 44 грамів крові, 2.030 грамів на хвилину, 244 фунтів на годину, 8.550 фунтів в протязі дня. Уся кров людська переходить в протязі трох хвилин через серце. Легкі (п'юца) людські в нормальному стані мають 5 квартів воздуха; пересічно віддихає чоловік 1.200 разів на годину, на що в'уживає 300 квартів воздуха на годину а 7.200 квартів на день. Шкіра людська складає ся з трьох верств, а кожний квадратний палець шкіри має 4.800 отворів, чи порок, якими віддихає тіло.

Гішпанські дівчата пишуть: Уже від довгого часу жалували ся діти, які віддавали в опіку сестер монахинь „Святого серця Ісуса“ на се, що монахині дуже жорстко з ними поводять ся. Але як що родичі дітей приходили зі скаргою, побожні сестрички з'умили все дуже гарно виправдати ся, що мовляв, вони мусять покарати дитину, як що она неприлично заховує ся, однак кару усе вимірюють з християнською лагідністю і любов'ю. А яка ся „лагідність і любов“ про се мали нагоду перекозати ся мешканці містечка Рейс коло Таррагона. Принакливо побіг монастиря переходив один лікар і почув у його внутрі розпучливий крик і зойк дитини. Одним скоком опинив ся він за монастирським муром і вив до середини. Перед його очима розкрилася страшна картина: п'ятилітній хлопчина, іменем Giron, клячав на розпалений жебаний печі. Як лікар прибув, шкіра „проступникова“ була цілком спалена. Лікар довів про все сейчас поліції, яка арештувала „звір християнської любові“ сестрицю Жан-у. Сей випадок огричав клерикальних Іспанців до сього степеня, що влади мусіли вислати відділ війська для оборони сестриць „святого серця“.

Сеане пальців у малих дітей є дуже розповсюджене. Поминувши вже се, що се не дуже негарна привичка, коли дитина держить оден а часами навіть всі пальці в своїх устах, надто се небезпечна привичка. Во пальці діточі через цілий день стикають ся з множеством річів, на яких повно бруду, отруї і зарод-

ків різних хворіб. Радити на отокас пальчиками брудний цвѣт, який перейшов через тисячі різних рук і має на собі осад отруї, що зветь ся грішпазмом; потім поглядіть пса, який в в'ядчності для свого маленького приятеля лижже його пальці і далі знайде собі на улиці якийсь брудний і сороканий камінець. І збрукавши собі пальчики дитина вкладає їх в уста. Тому матери повинні як найостріше завадити дітям своїм сеане своїх пальців. А се легше зробити на початку, як коли вже дитина привикне се роботи без ніякої уваги. Як дослід показав, найбільше схильні до сього суть сі діти, яким матери „для успокоєня“ втикали в уста чи то флашину з молоком до сеаня, чи то платок з цукром, або таке инше. Тому як лиш мати догляне, що дитина сеє свої пальці, повинна она сейчас як найостріше проти сього виступати. Наколи однак ся привичка сильно закорінилася у дитини, і ніякі засоби не помагають, порадно є помазати дитині зараз з рани руки тинктуру роу ольєсовою. Тинктура є в ольєві нешкідливою, однак посядаючи незвичайно гіркий смак, вскорі від бере дитині всяку охоту до сеаня пальців.

Сьмішно.

Наша дитина звичайно важить 17 фунтів. Як єю обміємо то важить о цілий фунт менше.

— Хто приїде мені докладні адреси своїх власних перебуваючих в Америці, тому випишу в провенті або мапу Америки або Америку, або красну книжку до мови. John Nemeth, 457 Washington Str. New York City. Коли посилаете адреси, напийте, що зачитались оголошене в „Свободі“.

1907 рік.

ВІДКРИТА ПЕРЕДПЛАТА

Рідний Край

Тижнева українська часопись політична, економічна, літературна і наукова.

Передплата за часопись на рік 2 долари.

Листи і гроші засилати треба на адресу: Полтава, Протопоповська ул. № 41, редакції часопису „Рідний Край“.

Редактор-видавець М. Дмитрієв.

„Зоря“.

орган української соціал-демократичної партії, виходить ме що тижня і коштувати-ме на цілий рік 2 дол. Адреса: Львів ул. Бернадівська ч. 28.

„Гайдамаки“.

політична, економічна і літературна часопись тижнева виходить у Львові (Куркова ч. 5) під редакцією Михайла Петрицького і коштує на рік 2 дол.

„Громадський Голос“.

радикальна політична часопись. Виходить 2 рази на тиждень. Передплата річно \$2.50. З додатком гумористично науковим 3 дол. З додатком гумористично сатиричним річно 3 дол. 25 ц. З обома додатками річно 4 дол. і 25 ц. Хто з'єднає 5 цілорічних передплатників і пришле від них гроші, тому буде ся вислати часопись цілий рік, але без додатків; хто з'єднає 10 передплатників, той буде діставати всі в двох додатках. Редакція і адміністрація „Громадського Голосу“ Львів, ул. Ліндого ч. 7.

3 днем 1. Фебруара 1907, втворено БАНК РУСКИХ ЕМИГРАНТІВ 184 HUDSON ST., NEW YORK, N. Y.

Банк сей залагоджує слідуєчі справи:

- 1) Пересилає гроші до всіх країв і держав світа по цінах можливо найтанших і як найскорше.
- 2) Продає шифарти на різні лінії корабельні до старого краю як також з краю до Америки по тих самих цінах, що і самі компанії по своїх головних офісах в Нью Йорку.
- 3) Виробляє повноважні, контракти купна і продажі заасмотрені підписом консула; перепроваджує процесі спадкові, інтитуляції, екстабуляції, коленгує гроші і взагалі перепроваджує всякі інші справи зі судами і старокраєвими властями при помочи знисних старокраєвних нотарів і адвокатів.
- 4) Полагає справи військові, як: увільнене від асентирунку, військовій контролі, увільнене від вправ і т. п.
- 5) Вирабляє паспорти для ситизенів виїжджаючих до краю.
- 6) Дає поради в процесях против компаній в разі калітства, смерті, невикладення пенсії і в других правних американських справах.
- 7) Міняє гроші — старокраєві на американські і американські на краєві після біжучого курсу.

Крім сего Банк Руских Емигрантів готов служити порадою і інформаціями також в других справах, особливо тим, котрі приїжджають до Нью Йорку а не суть ознайомлені з містом. Банк Руских Емигрантів вкладає гроші на процент до американських і краєвих банків.

Десята часть з чистого доходу Банку Руских Емигрантів призначена на Руский Народний Еміграційний Дім в Америці

З поважанем

Дирекція: Ж. Ардан, гол. С. Хлобский, кас. А. Савка, секр.

Адрес:

R. Immigrant Bank. House,
184 Hudson St., New York, N. Y.

Русини! Покиньте чужі банки а звертайте ся з усіма справами до нас, бо попираючи себе вспільно лагасимо усім Русинам запоруку на ліпшу будучність і збережемо неодного від матеріальних страт, коли тільки кинемо чужих а звернемо ся до своїх довірених людей.

„Діло“.

найбільший щоденник австрійської Русин-України виходить у Львові (Ринок ч. 10). Передплата на рік \$9.20.

„Економіст“.

місячник економічно-господарський. Виходить з кінцем кожного місяця. Передплата на цілий рік \$1.25. Редакція, адміністрація і експедиція: Львів, Ринок ч. 10 І. пов.

„Земля і Воля“.

орган української соціал-демократичної партії для робучого люду. Виходить що тижня в Чернівцях і коштує на цілий рік 2 долари. Адреса: Чернівці, ул. Броварна ч. 84.

„Руслан“.

виходить у Львові (пл. Домбровського ч. 1.) що дня врім неділі і свят і коштує на рік 5 доларів.

„Світ“.

ілюстрована часопись для руских родин: Річна передплата 3 дол. Замовлення слати до Книгарні тов. ім. Шевченка (Львів, Театральна ч. 1).

„Літературно Науковий Вісник“.

місячник літератури, науки й суспільного життя, виходить в році 1907 в двох виданнях: львівським і київським. Передплата на видане львівське вносить на цілий рік \$4.50. Адреса: Львів, ул. Чарнецького ч. 26, Galicia, Austria.

„Промінь“.

одинокий незалежний становий орган українського учительства. Виходить 2 рази на місяць і коштує 2 дол. Адреса редакції: Вашківці н. Ч. (Буковина, Австрія).

„Червоний Трактор“.

соціал-демократична часопись для робучого люду. Виходить три рази на місяць в Тернополі коштує на рік 2 дол. Адреса: Тернопіль, ул. Голубна 6.

„Українische Rundschau“.

виходить раз у місяць. Річно коштує 2 дол. Адреса: „Українische Rundschau“ Wien VIII, Frauenfelder Str., Nr. 2.

Російська Охотнича Флота

Нова пасажирська пароплавна лінія з Нью Йорку до Роттердама і Лібава або назад без пересідання великими двошрубними, шквирними пароплавами „Смоленск“, „Петербург“ і „Саратов“.

Дорога з Нью Йорку до Роттердама або назад, триває 9 днів; з Нью Йорку до Лібава або назад 12 днів.

Ціна шифарт:

З Нью Йорку до Роттердама або до Роттердама до Нью Йорку перша класа 65 дол., друга класа п'ята 37 дол., третя класа загальна 30 дол.

З Нью Йорку до Лібава: перша класа 80 дол., друга класа п'ята 47 дол., третя класа загальна 37 дол.

З Лібава до Нью Йорку: перша класа 87 дол., друга класа п'ята 44, третя класа загальна 34 дол.

Кораблі відходять з Нью Йорку „Смоленск“: 13 Марта. „Саратов“: 27 Марта.

Генеральні Агенти:

C. B. Richard & Co.
31—33 Broadway, New York.

Одинокий
русский адвокат и нотариус
в Галиччии
Др. Юліян Чупка.
Всі справи в судах і у скансирів в повітах Люберне і Ляна-ванна.
Всі справи судові, повноважні, контракти, справи військові в Галиччії.
3 N. Main Str., Wilkes-Barre, Pa.
там де банк Неймета.
Приїжджає до Скрентон що Ненодіана і Четверга о годині 6 вечерон.
402 S. Washington Ave., Scranton, Pa.
там де банк Райхмана.

Dr. J. SZLUPAS,
1419 N. Main Ave.,
Scranton, Pa.
Можна его бачити в офісі: від 8 ої до 10-ої год. рано, від 2-ої до 4-ої попол., від 7-ої до 10-ої вечер.
Old Phone 1269—B
SOCIALISM is the coming issue in politics. You may be for it or against it, but in either case you need to understand it, and so you need to read The International Socialist Review. Ask your newsdealer for it or send 30 cents for a three month's subscription and a copy of Socialism and Farmers. No free copies.
CHARLES H. KERR & COMPANY, Publishers, 56 FIFTH AVENUE, CHICAGO

Хто хоче поселитись рит. Колумбі
нехай приїздить до Port Hammond, B. C. Тут є осередок великої багаті долини Fraser River, тут купите землю вироблену і невироблену, із садом і без саду. Тепер пора купувати. Адресуйте так:
Real Estate Co.
Box 65, Port Hammond, B. C.

ЧИТАЙТЕ І Спис книжок, які продаємо:

Америка.....15 ц.	Навсережний Грішчак.....20 ц.
Ангел та пустельник і т. п. ....15 ц.	Народний рух австро-угорських Русинів.....15 ц.
Біблія Волина.....2 дол.	Новий Завіт.....4 дол.
Борба клас і чому робітники організують ся.....15 ц.	Образки і загадки.....10 ц.
Восстає книжочка з образами.....30 ц.	Оповідання.....15 ц.
В Старім і Новім краю.....25 ц.	Оповідання про святих богів.....10 ц.
Грихи мільйонерів і т. п. С. 7.....15 ц.	Пестрі змуги.....75 ц.
Дещо в історії православної місії в Америці.....10 ц.	Про відступників від рел. православія.....10 ц.
Дещо про звирітат.....30 ц.	Про кутро землі.....25 ц.
Дві лаводи і т. п. С. 5.....15 ц.	Підземні сварби.....25 ц.
Дорога любови, то Божа дорога С. 6.....15 ц.	Покуса.....10 ц.
Драгоманів.....10 ц.	Псалтир.....1 дол.
Емігрант.....15 ц.	Романа Поляна, в Русині.....10 ц.
Жовнір.....10 ц.	Руско-англійський словарець.....10 ц.
Журавлі.....15 ц.	Релігійні віровани старинних народів.....20 ц.
Житє Ісуса Христа.....1.50 дол.	Смерть.....15 ц.
Житє, зарічки, організації і т. п. в Спол. Державах.....15 ц.	Стародавні мови та оповідання.....15 ц.
За красною.....1 дол.	Степові люди.....15 ц.
Земельне питанє.....15 ц.	Страйк.....20 ц.
Зуб на зуб.....10 ц.	Стрилий ми смерть, робітничка дража.....15 ц.
Календар про Жидів.....15 ц.	Унія в Америці.....20 ц.
Історія Русів в образах.....10 ц.	Хто в чого живе.....15 ц.
Капітал і праця.....15 ц.	Які то люди на землі, в 20 образах.....50 ц.
Книжка Рахункова.....50 ц.	Як мужик ходив до царя правди пукати.....15 ц.
Календар.....25 ц.	Через кордон.....15 ц.
Марія.....10 ц.	
Многострадальний народ, огляд історії українського народу.....20 ц.	

Атлас цілого світа, англійський, 105 мал. над 700 сторін, подає імена і людність 40.000 міст цілого світа 1 дол.

Мапа Сполучених Держав 1 цілого світа 4 стопи широка а 6 стій довга (книгі продають по 5 дол.) у нас лиш 2 дол.

Адрес треба всегда виписати англійськими буквами і то дуже виразно.

Swoboda, 184 Hudson St., New York

ДРУКАРНЯ „СВОБОДИ“ виконує всякі роботи вклячі в обрій друкарства тано і скоро. Належить відноситись на адресу:

Swoboda, 184 Hudson Str., New York, N. Y.

Оден з найбільших броварів в Америці.
ВАРИТЬ ПИВО НА КРАЄВИЙ СПОСІВ, ВЕЗ ВСЯКИХ ПРИМІШОК.
Хто лиш раз по Голова від него коштує сего пива, ніколи не болить, то иншого вже не боєсть здорове і буде пити. **ПОЖИВНЕ.**
НЕ ТРЕБА ЕГО ЗРЕПТОЮ ХВАЛИТИ, ВО ДОБРЕ САМО ЗА СЕБЕ ГОВОРИТЬ.
E. ROBINSON'S SONS,
LAGER BEER BREWERY,
485 to 485 N. 7-th Str.
SCRANTON, PA.
Telephone calls: GENERAL OFFICE 2333, NIGHT CALL 4854.